

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Kadın hareketi ve 8 Mart

Hareketi ileriye taşımanın yolu, bu eylemlerde kendi devrimci taleplerimiz ve şiarlarımızla yer almaktan geçiyor. Dolayısıyla, emekçi kadınlara mücadele programımızı ve şiarlarımızı çeşitli araçlarla taşıma sorumluluğuyla hareket edecek, kitlesel kadın yürüyüşüne katılacağız.

s.22

8 Mart'ın tarihsel mirası

8 Mart'ın tarihçesine bakıldığında, işçi sınıfının ve dönemin sosyalistlerinin önderlik ettiği bir mücadele birikimi görülür. Bu birikim işçi sınıfının bir parçası olarak kadın işçilerin öncülük ettiği önemli mücadelelere dayanmaktadır.

s.23

Haftalık
Sosyalist
Siyasal Gazete

ISSN 1300-3585

Sayı 2019 / 09
1 Mart 2019 - 1 TL

Kızıl Bayrak

www.kizilbayrak41.net

Yerel seçimler ve devrimci sınıf tutumu

İşçi sınıfını kuşatan gericiliğin etkisini kırmanın yolu sosyal mücadeleleri büyütmekten geçmektedir. "AKP'yi geriletmek" adı altında bugün düzen siyasetine yedeklenen sol hareketin unuttuğu ya da üzerinden atladığı, bu temel önemde gerçekliktir.

AKP-saray rejiminin tek umudu Washington!

Erdoğan seçimler sonrasında Washington'da huzura çıkma şerefine nail olursa, efendilerine biat tazeleyecek.

AKP'nin sosyal patlama korkusu

Emekçileri şimdiye dek hamasetle, milli-dini duyguları köpürterek politikalarına yedekleyebildiler. Bir sınıra geldiklerini kendileri de görüyorlar.

Emperyalist metropollerde faşist yükseliş

Kapitalist sistemin çok yönlü krizinin dolaysız göstergelerinden biri, ırkçı-faşist akımların birçok ülkede belirgin bir yükseliş içinde olmalarıdır.

Yerel seçimler ve devrimci sınıf tutumu

Krizin en ağır sonuçlarının yaşandığı, hoşnutsuzluk ve mücadele arayışının kendini ortaya koyduğu fabrikalar, mücadelenin merkezleri olarak öne çıkacaktır. Verili tabloya takılmadan fabrika eksenli çalışmada sabırlı, inatçı, ısrarlı ve enerjik bir çaba, yarının mücadelelerine en iyi biçimde hazırlanmanın yolunu açacaktır.

Seçimler siyasi partilerin kendi bağımsız kimlikleri ve programlarıyla kitlelerin karşısına çıktıkları süreçlerdir. Tüm siyasi partiler toplumu ilgilendiren temel ve güncel sorunlar karşısında kendi çözüm programını ve politikalarını kitlelere taşırlar. Elbette devrimci partiler de.

Bugün Türkiye'nin burjuva siyasal yaşamının en temel gündemini 31 Mart seçimleri oluşturmaktadır. Tüm düzen partileri ellerindeki güç, olanak, araç ve kaynağı seferber ederek, yerel seçimlerde elde edecekleri kitle desteği ile güç ve konumlarını sağlamlaştırmak istiyorlar. İşçi ve emekçileri temelsiz ve boş vaatlerle aldatarak, gerçek sorunların üzerini örterek, devrimci siyasal mücadelenin gelişmesinin önünü tıkamaya çalışıyorlar. Toplumdaki en temel çatışma olan emek-sermaye çatışmasını geri plana iterek, yaşam tarzı ve değerler sistemine dayalı çelişkileri ön plana çıkararak, toplumda bu temelde bir ayrışma ve kutuplaşma yaratıyorlar. Temel önemdeki sınıfsal-siyasal sorunları ve sınıfsal gerçekleri karartarak, tali plandaki sorun ve söylemleri öne çıkararak, devrimci siyasal mücadelenin gelişmesini dizginliyorlar.

31 Mart yerel seçimleri yaklaşırken, temelde iki kampa bölünmüş düzen cephesi, toplumu burjuva gericiliği ile zehirlemek için adeta yarışıyor. Bir tarafta iktidarı elinde tutan dinci-faşist blok; diğer tarafta CHP etrafında öbeklenmiş, dincisinden ırkçısına ve liberaline kadar burjuva gericiliğinin farklı kesimleri, toplumun desteğini arkasına almak için hummalı bir şekilde çalışıyor.

Bu atmosferden en çok etkilenenler ise işçi sınıfı ve emekçiler. Gericiler burjuva propagandanın hedefinde en başta onlar yer alıyorlar. Başta AKP iktidarı olmak üzere tüm düzen güçleri, işçi ve emekçiler içindeki dayanaklarını güçlendirmek, en azından koruyabilmek için her türlü araç ve yöntemi kullanıyorlar.

Liberal-reformist sol çevreler ise, düzen cephesinde belirginleşen çatlaklarda

kendilerine politika alanı açmaya çalışıyorlar. Sonuç hızla düzen muhalefetine yedeklenmek oluyor. 31 Mart yerel seçimleri üzerinden reformist soldan yansıyan bu tablo elbette şaşırtıcı değil. Ancak mevcut konum ve misyonlarıyla işçi sınıfı ve emekçiler içerisindeki etkileri oranında bir sorun alanı durumundalar.

Siyaset alanından yansıyan yukarıdaki tablo sınıf devrimcilerine önemli sorumluluklar yüklemektedir. Bunlardan ilki, işçi ve emekçileri hedef alan gericiler-faşist kuşatma ve saldırılar karşısında sistemli ve kararlı bir mücadele hattı oluşturmak, sınıf eksenli direnç odakları ve mevzileri yaratmaktır. Sermaye düzeni ağır bir ekonomik-mali krizin pençesinde debelenmektedir. Ekonomik ve sosyal saldırılar birbirini izlemekte, işsizlik, yoksulluk, demokratik hak ve özgürlüklerden yoksunluk boyutlanmaktadır. Sonuç, işçi sınıfı ve emekçilerin omuzlarına yüklenen faturanın her geçen gün büyümesi olmaktadır. Bu saldırılar bugün için anlamlı bir tepkiye yol açmamış olsa da, işçi ve emekçiler arasında öfke ve tepki giderek büyümektedir. Dolayısıyla sınıf ve emekçi kitlelerin öfke ve tepkisini açığa çıkarmak, her yol ve yöntemle geliştirip yaygınlaştırmak en öncelikli görevidir.

İşçi kitlelerine yönelik hedefli bir sosyalist propaganda-ajitasyon faaliyeti yürütmek bir başka güncel görevdir. Kuşmuş ve çürümüş burjuva düzene karşı devrim ve sosyalizmi savunan, "Sınıfa karşı sınıf, düzene karşı devrim!" şiarını bir çıkış yolu olarak sunan, güncel istemleri de bu temelde ele alan bir mücadele hattı öne çıkarılmalıdır. Kriz koşullarında ağırlaşan sorun alanları üzerinden belirlenecek ekonomik-sosyal taleplerle birlikte "Krizin faturası kapitalistlere!" şiarıyla emekçi kitlelere seslenilmeli ve krizin kurulu toplumsal düzenle bağı her adımda ortaya konulmalıdır.

Seçim gündemli çalışmayı saptanmış hedefler temelinde yoğunlaştırmak bir başka güncel görevdir. Seçim çalışması

genel ve yaygın bir faaliyet olarak değil, saptanmış alanlara ve hedef fabrikalara yoğunlaşan bir temelde örgütlenmelidir. Bugünkü gerici ve boğucu ortama rağmen, seçim atmosferinden en etkin biçimde yararlanarak, temel hedeflere yönelik bir yoğunlaşma içerisine girmeli, sınıfın devrimci programını ve politikalarını sınıf kitlelerine ve fabrikalara taşımaya öncelik vermeliyiz. Krizin en ağır sonuçlarının yaşandığı, hoşnutsuzluk ve mücadele arayışının kendini ortaya koyduğu fabrikalar, mücadelenin merkezleri olarak öne çıkacaktır. Verili tabloya takılmadan fabrika eksenli çalışmada sabırlı, inatçı, ısrarlı ve enerjik bir çaba, yarının mücadelelerine en iyi biçimde hazırlanmanın yolunu açacaktır.

Bütün bir tarihsel deneyim göstermektedir ki, işçi sınıfını kuşatan gericiliğin etkisini kırmayın yolu sosyal mücadeleleri büyütmekten geçmektedir. "AKP'yi geriletme" adı altında bugün düzen siyasetine yedeklenen sol hareketin unuttuğu ya da üzerinden atladığı, bu temel önemde gerçekliktir.

Sınıf devrimcileri seçim çalışmalarını bu perspektifle ele almakta, seçim gündemli faaliyetlerini devrimci bir sınıf hareketi geliştirme bakışıyla örgütlemektedirler. TKİP VI. Kongresi Bildirgesi'nde yer alan şu vurgular, mücadelenin güncel görevlerine de bir çerçeve oluşturmaktadır:

"Bugünün Türkiye'sinde devrimci toplumsal mücadele bakımından en temel, en acil, en çözücü halka, devrimci bir sınıf eksenini yaratmak, geliştirmek ve güçlendirmektir. Bunu gerçeğe dönüştürebilmenin güçlü potansiyel olanakları kesinlikle vardır, tüm sorun özel yoğunlaşmalarla, inatçı ve ısrarlı çabalarla bunu bir gerçeklik haline getirebilmektir.

"Tüm güç ve olanakların doğru bir çizgide ve yöntemli bir biçimde devrimci bir sınıf hareketinin geliştirilmesi acil hedefine yoğunlaştırılması ihtiyacı, güncel anlamını ve önemini burada bulmaktadır."

Kızıl Bayrak

Haftalık Sosyalist Siyasal Gazete

Sayı: 2019/09 * 1 Mart 2019 * Fiyatı: 1 TL

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü:

Ersin Özdemir

EKSEN Basım Yayın Ltd. Şti.

Yayın türü: Süreli Yaygın

Yönetim Adresi: EKSEN YAYINCILIK

Osmanağa Mah. Kırtasiyeci Sk. No:9 Kat:2 Daire:7
Kadıköy / İstanbul

Tlf. No: (0212) 621 74 52 - 0536 285 73 25

e-mail: info@kizilbayrak.net

twitter: @kizilbayraknet

www.kizilbayrak41.net

AKP şefi ve yandaşların “yalan rüzgarı”

Yerel seçimlerin yaklaşmasıyla düzen partileri yoksulların “gönlünü çelmek”, oyunu çalmak amacıyla vaatler sıralıyorlar. İşçi ve emekçiler için yine bir “son şans” olarak gösterilen 31 Mart yerel seçimleri de tıpkı öncekiler gibi gerçeklerin nasıl çarpıtıldığını gösteren bir süreç olarak yaşanıyor. Ancak mücadele ile değişebilecek olan düzen gerçekliği, sermaye partilerinin kurdukları tezgâhlarla işçi ve emekçilerin gözünden gizlenmeye çalışılıyor.

Yalan ve çarpıtmalarda ustalaşmış olan AKP şefi Erdoğan kuşkusuz bu alanda da liderliği kimseyle paylaşmıyor. Son olarak seçim mitingi düzenlediği Sivas’ta, 1974 yılında kurulmuş olmasına rağmen kendilerinden önce üniversite olmadığını, bu kente üniversiteyi kendisinin kurduğunu iddia etti. Bu kadarını yapabilmek sadece düşünülmeden hazırlanmış bir propaganda metniyle alakalı değildir. Tıpkı AKP iktidara gelmeden 4 yıl önce hizmete girmiş olan Adıyaman havaalanıyla ilgili “Adıyaman’da havalimanı var mıydı? Biz yaptık biz” demesi gibi... Böylesine örnekler dair gerçekler basit bir internet araması ile kolayca bulunabilir. Keza tarım ve hayvancılığın emperyalist politikalar sonucu neredeyse bitirildiği Türkiye’de sınırlı yerde, geçici tanzim satış konduları kurmak da bu yalan zincirinin bir diğer halkasıdır.

Diğer taraftan, açılmasıyla övünülen yatırımlardan yoksulların ne ölçüde faydalanabildikleri, bilinçli olarak gözlerden gizleniyor. Yerli ve yabancı sermayenin daha fazla palazlanması için açılan otayollar, havalimanları, köprülerle gurur duyuyorlar. Fakat hepsinin faturası işçi ve emekçilere kesiliyor. Övünç kaynağı sayılan yatırımlardan biri şehir hastaneleriydi ve TTB’nin hazırladığı son rapor şehir hastanelerinin ibretlik durumunu tüm açıklığıyla ortaya koyuyor.

Erdoğan ve AKP için bitmeyen bir dizi haline gelmiştir bu “yalan rüzgarı.” Ancak burada asıl önemli olan, azımsanmayacak bir toplum kesiminin bu yalanlara nasıl kandığı, inandığıdır. Sosyolojik bir vaka haline gelen bu durumun arkasında yatan nedenler ise bilinmesi çok da imkânsız bir sır değildir.

İzlenen yöntem ilk defa hayata geçirilen, Erdoğan’a münhasır bir icat değil, bilindiği üzere. İnsanın insan tarafından

Erdoğan AKP’si, kendisine ayrılan sürede kitleleri uyuşturma yöntemlerini baskı ve terörle birlikte çok iyi kullanabildiği için iktidarını sürdürebilmiştir. İşçi ve emekçileri kuşatan, bunaltan, çürüten bu karanlıktan çıkış kapısı ise toplumsal eşitsizliklere karşı verilecek sınıf mücadelesiyle açılacaktır.

sömürülmeye başlandığı günden bu yana, her çağın kendi imkânları ölçüsünde bu ve benzeri çabalar hep olmuş, başarıya ulaşmıştır. En popüler Hitler’in propaganda bakanı olan Paul Joseph Goebbels’in yaptıklarıdır. Kendinden önceki deneyimleri de süzgeçten geçirmiş olan Goebbels, kendinden sonrakilere önemli bir deneyim bırakmıştır.

Goebbels’e göre “Bir yalanı ne kadar uzun süre tekrarlıyorsanız, insanlar ona o kadar fazla inanırlar.”

Hitler’in propaganda bakanına göre, sürekli yalan söylenen insanlar zamanla o söylemin nereden geldiğini unutacak, kendi fikri gibi benimseyip savunacaklardır. Aynı zamanda destekleri istenen halk katmanları her zaman ateşlenmeli, asla soğutulmamalı ve ateşinin düşmesine izin verilmemelidir.

Bunlar, sömürü üzerine kurulu bir düzenin ve o düzeni ayakta tutanların yapacaklar listesinin başında gelmektedir. Amerika’sından ötekilerine günümüzün emperyalist kapitalist dünyasında bu yöntemlerin nasıl kullanıldığını gösteren çokça örnek vardır. Portekiz’de 1932’den 1968’e kadar diktatörlüğünü sürdüren Salazar’ın 3F’si de (Fado, Futbol ve Faztım) örnek alınan bir başka yöntemdir. (Salazar’ın formülünde Fado, kaderine razılık ve tevekkül demektir. Futbol ise

politikayla ilgilenmek yerine apolitizmin zemini, Fatima ise “göklerden gelen bir emir” olarak dinsel bir örtüydü.)

İşçi ve emekçileri kontrol altında tutmak için toplumsal yozlaşma bir başka önemli yöntemdir. Kadın bedeni üzerinden gerici ideolojilerini yayan ve kadınlara saldıranların düzeninde, kadın bedeninin meta olarak kullanılmasına devam edilmektedir. İşine geldiğine “haram” diye fetva veren Diyanetin gelirleri arasında genelevlerden, şans ve kumar oyunlarından kesilen vergiler bulunmaktadır. AKP iktidarı boyunca fuhuşun, adli vakaların, kadın cinayetlerinin, tecavüzlerin çocukları ve dahi hayvanları da içerecek şekilde artmış olması, uyuşturucu kullanım yaşının ilköğretim çağındaki çocuklara kadar düşmüş olması tesadüf değildir.

Tüm bunlar kadar önemli olan bir başka gerçek ise bilinçli bir cahilleştirme politikasıdır. Başta eğitim sistemi olarak tüm devlet imkanları bunun için seferber edilmiştir. Konuyla ilgili zaman zaman yapılan araştırmaların ortaya çıkardığı gerçek, cahil bırakılmış bir toplumun yaratıldığıdır. Son yapılan TÜİK araştırmasına göre şu zaman diliminde yaşadıklarından mutlu olduklarını söyleyenlerin okuma yazma bilmeyen, eğitim durumu düşük, cehaletle maruz kalmış insanlar olma-

sı oldukça kayda değerdir. Netice itibarıyla yozlaşmanın pençesinde, cehaletin esiri olmuş, dini-millî duyguları kullanılarak yoksulluğa kader diye razı edilmiş bir toplum kümesi için Erdoğan, uzun bir süre tek kurtarıcı olarak görülebilmektedir.

Ancak bu büyüü bozacak sihir de mevcuttur bu düzende. Dayatılan toplumsal eşitsizlikler ve adaletsizlik sürekli öfke biriktirmekte, tepkilere yol açmaktadır. Dolayısıyla egemenler hiçbir politikalarını baskı ve devlet terörü olmaksızın tümüyle hayata geçiremiyorlar. Son radede en büyük kozları ellerindeki baskı aygıtlarıdır. Eşitlik isteyen Kürt halkına, devrimci-demokrat muhalefet odaklarına, Alevilere yönelen bu şiddet sarmalının, sadece daha iyi bir ücret ve çalışma koşulları isteyen işçileri, gericiliğe karşı baş kaldıran kadınları, doğasına sahip çıkan çevrecileri, ürettiği ürününe sahip çıkan köylüleri de kolaylıkla sarmalaya bilmesinin tek nedeni budur.

Erdoğan AKP’si, kendisine ayrılan sürede kitleleri uyuşturma yöntemlerini baskı ve terörle birlikte çok iyi kullanabildiği için iktidarını sürdürebilmiştir. İşçi ve emekçileri kuşatan, bunaltan, çürüten bu karanlıktan çıkış kapısı ise toplumsal eşitsizliklere karşı verilecek sınıf mücadelesiyle açılacaktır.

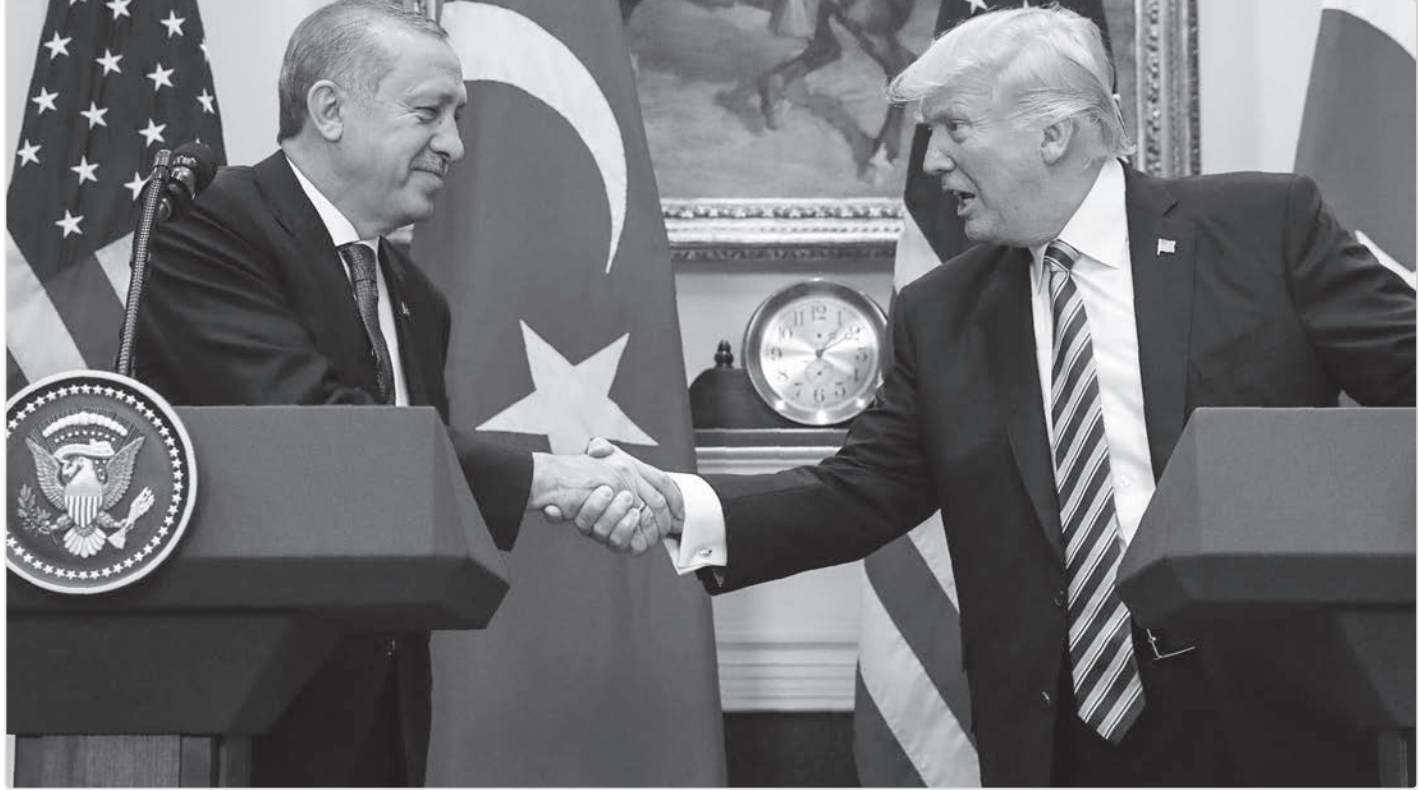
AKP-saray rejiminin tek umudu Washington!

Türkiye’de dinci gerici akımların tarihi, ABD emperyalizmine hizmetin tarihidir. Bu alçaltıcı misyon 1950’li yıllarda kurulmaya başlayan Komünizmle Mücadele Dernekleri’nde başlayıp günümüze kadar sürmüştür.

2001 yılında kurulan AKP ise, daha yolun başında bir ABD-İsrail projesi olarak şekillenmiştir. Kuruluş öncesi süreçte Tayyip Erdoğan, Abdullah Gül, Abdurrahman Dilipak, Ali Bulaç gibi dinci gericiğin önde gelen figürleri ABD ve İsrail’den gelen heyetlerle gizli görüşmeler yapmış, hazırlanan projeye göre AKP kurulmuştur. Bazı hesaplar ya da iç politik ihtiyaçlarla kimi zaman ABD’ye karşı sahte efelenmeler, AKP’nin emperyalist-siyonist güçlerin bir projesi olduğu gerçeğini zerre kadar değiştirmemektedir.

AKP şefi ile bazı müritleri son dönemde ABD’ye ya da Trump’a karşı birtakım sözler sarf ediyorlar. Sarayın besleme medyası ile kimi yandaşlar bu riyakarlıklara dayanarak işi AKP’yi “anti-emperyalist” ilan etme noktasına varıyorlar. Oysa AKP şefleri bir gün Washington’daki efendilerine “atıp tutarken”, ertesi gün yaltaklanmakta sakınca görmeyen bir zihniyeti temsil ediyorlar. Onların Washington’daki efendilerine sadakatleri bakidir. Duruma göre rest de çekilir, dalkavukluk da yapılır.

Bu gerginlikler, sözde rest çekmeler hangi boyuta varırsa varsın, AKP-saray rejimi her zaman Washington’daki efendilerinin “kırmızı çizgileri”ne riayet ediyor. Ne İncirlik Üssü ne İsrail’e kalkan olması için kurulan Kürecik Üssü’nün adını anan var. Ekonomik-ticari ilişkiler hiçbir şekilde bu “sürtüşmeler”den etkilenmiyor. AKP şefleri Washington’daki efendilerine defalarca “hadi birlikte Suriye’ye saldıralım” diye yalvardılar. Kürt hareketiyle ilişkiler alanında yaşanan anlaşmazlığa ya da Rusya-İran ikilisiyle kurulan ilişkilerden ABD’nin rahatsız olmasına rağmen, efendi-uşak ilişkisinin özü hiçbir şekilde değişmiyor.

Erdoğan seçimler sonrasında Washington’da huzura çıkma şerefine nail olursa, efendilerine biat tazeleyecek. Zira kendisiyle saray rejiminin içine yuvarlandığı açmazlara rağmen dikta rejiminin ayakta durabilmesi için, Washington’daki efendilerinin desteği şarttır.

Toplumsal meşruiyetini yitiren, ancak hırsızlıkla ve zorbalıkla seçim kazanabilen, krizi çözme gücünden yoksun olan, Suriye politikası iflas eden, yayılmacı hevesleri kursağında kalan AKP-saray rejimi, bu açmazlardan çıkış için son umut olarak yine Washington’daki efendilerine sığınıyor. ABD ile Rusya arasındaki nüfuz alanları mücadelesinden faydalanarak sınırlı bir manevra alanı kullanabilse de, karar anı geldiğinde Washington’dan başka kible tanımadığını kanıtlama telaşına düşüyor.

Son günlerde yaşanan gelişmeler, AKP-saray rejiminin hem açmazlarını hem Beyaz Saray nezdindeki itibarını kurtarmak için nasıl çırpındığını gözler önüne seriyor.

Milli Savunma Bakanı ile Genelkurmay Başkanı Washington’daki mevkidaşlarıyla görüşüp anlaşmaya vardıklarını ilan ettiler. Ardından Erdoğan ile Trump telefon görüşmesi gerçekleştirdi. Yapılan açıklamalara göre taraflar pek çok konuda mutabık kalmışlar. Oysa aynı günlerde faşist saldırganlığıyla öne çıkan İçişleri Bakanı, oy avcılığı için yine Amerika’ya atıp tutuyor.

AKP-saray rejimi, dünya aleme rezil olmasına neden olan bu kaba tutarsızlıkları tam bir arsızlıkla sergilemeyi sürdürüyor. Bir yandan oy avcılığı için ABD’ye “kafa tutuyor” görüntüsü verilirken, diğer yandan Washington’daki efendisine sadakatini devam ettiğini ispatlamak zorunda kalıyor.

İçişleri Bakanı meydanlarda Amerika’ya “meydan okurken”, Trump’la “verimli bir görüşme” gerçekleştiren Erdoğan, seçimlerden sonra Beyaz Saray’ın huzuruna çıkmak istediğini ilan etti. “Verimli görüşmeler”de neler konuşulduğu, hangi konularda anlaşma sağlandığı bilinmiyor. Ancak kesin olan, Erdoğan ile müritlerinin Trump nezdinde itibar kazanma telaşına kapılmış olduklarıdır.

Washington ziyareti için seçim sonrası bir tarihin verilmesi de bir mesaj olarak değerlendiriliyor. Görünen o ki, seçimlere kadar Amerika’ya “kafa tutma” riyakarlığı devam edecek. Seçimler geçip oy kaygısı geride kalınca, buna ihtiyaç kalmayacak.

Erdoğan seçimler sonrasında Washington’da huzura çıkma şerefine nail olursa, efendilerine biat tazeleyecek. Zira kendisiyle saray rejiminin içine yuvarlandığı açmazlara rağmen dikta rejiminin ayakta durabilmesi için, Washington’daki efendilerinin desteği şarttır. Onlardan başka bir sığınağı kalmadığı gibi, onlara dayanmadan dikta rejimini ayakta tutması da mümkün görünmüyor.

AP, Türkiye ile müzakerelerin askıya alınmasını onayladı

Avrupa Parlamentosu (AP) Türkiye ile AB’ye üyelik müzakere görüşmelerinin askıya alınmasını 20 Şubat günü onayladı.

Öneri AP Dış İlişkiler Komitesi, Türkiye Raportörü Kati Piri tarafından yapılmıştı. Piri, önerisini gerekçelendiren raporunda Türkiye’deki başkanlık sistemini “açıkça otokratik”

diye tanımlarken, Türkiye’de “demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve temel haklar alanlarında ciddi gerileme” olduğunu belirtmişti. Piri’nin önerisi yapılan oylamada 7’ye karşı 47 oyla kabul edildi. Kabul edilen taslak karar AP’nin 12 Mart’ta Strasbourg’daki genel kurul oturumunda tartışılacak. 13 Mart’ta oylanacak.

Ücretsiz PDF Kapat Arşivi: <https://kapat.org>

AKP'nin sosyal patlama korkusu

AKP'li Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2019 yılı Performans Programı'nda "Kentte sosyal patlamayı önlemek amacıyla sosyal yardım ve projeleri hayata geçirme" hedefine yer verdi. Ülkede en temel ihtiyaçlarını karşılayamayan insanların çokluğunu itiraf etmenin yanı sıra AKP iktidarının korkularının da bundan daha açık dışa vurumu olamaz herhalde.

En yüksek kaynağın yemek yardımına ayrılmış olması, devamında giysi ve barınma gibi ihtiyaçların gelmesi ekonomik krizle birlikte toplumda artan açlığa ve yoksulluğa işaret ediyor.

Ekonomik krizin yıkıcı etkileri gidecek büyüyor. İşçi ve emekçiler her fatura ödeme tarihinde ya da her çarşı-pazara çıktıklarında bu gerçeği açıkça görüyor, düşük ücretleriyle ayın sonunu nasıl geçireceklerini düşünüyorlar. Türk-İş 2019 Şubat ayı açlık ve yoksulluk sınırı hesaplamasına göre açlık sınırı asgari ücreti aşarak 2 bin 28 lira, yoksulluk sınırı ise 6 bin 609 lira oldu. Öte yandan işsizlik çığ gibi büyüyor ve daha da artacağı ön görülüyor. Önümüzdeki günlerde, hele de seçim sonrasında emekçiler için oldukça sıkıntılı günlerin geleceği kimse için sır değildir.

Erdoğan AKP'si şimdiye dek etkilemediği emekçileri hamasetle, milli-dini duyguları köpürterek politikalarına

yedekleyebildi. Bu imkânların sınırına geldiklerini kendileri de görüyorlar. Ne Suriye üzerinden estirilen savaş çığırtkanlığına devam edebiliyor ne de "büyüyen Türkiye" imajına yaslanabiliyorlar. Ekonomik kriz her yönüyle kendini hissettirirken, suçlayacak dış güçler masalı da belli ki artık eski randımanı vermiyor.

Seçime yönelik "durumu idare etme" mantığıyla gündeme getirilen tanzim satışlardaki kuyruklar da göstermektedir ki yoksulluk sürdürülemez haldedir. Düzen siyaseti açısından önemli olan İstanbul, Ankara illerinde açılan tanzim satış noktalarındaki kuyrukların ne ifade ettiğini, emekçilerin ne dediğini en iyi onlar takip etmektedir. Zira tanzim satışlar hakkında "Varlık, bereket kuyruğu" lafı boşuna edilmemiştir.

Gidişatın hiç de iyi olmadığını onlar da biliyorlar. Seçim sonuçlarından hareketle sadece kendi akıbetleri için değil, düzeni sarsacak olası sosyal patlamalar konusunda da ciddi endişeleri vardır. Bilindiği gibi AKP'yi şimdiye dek iktidarda tutan denge, bir yanda sosyal yardımlar ve siyasal gericiliğin artan dozu, diğer yanda da baskı ve zorbalık olmuştur. Bu şekilde belli kesimleri yedeklerken, diğerlerini de susturabilmekteydiler. Ancak işçi ve emekçileri ortak kesen olarak açlık ve yoksulluk kaygısı bu dengeyi bozacak

güçtedir.

Hamaset karın doyurmadığı gibi, sosyal yardım adı altında verilen "sus payı"-nın da sorun çözücü olamayacağı biliniyor. Emekçilerde biriken öfkeyi seçime kadar bir nebze olsun dindirebilmek için şartlarını zorluyorlar.

Ancak bunun da sınırları vardır ve seçim sonrası sermaye düzenini kırtarmak adına çok daha ciddi kemer sıkma politikaları gündeme gelecektir. İşçilerin ücretinden, yoksula giden sosyal yardımdan kesintilerle birlikte, artan vergiler, tüketim mallarına ve hizmetlere gelen zamlarla işçi ve emekçiler için hazırlanan kriz faturaları daha bitmemiştir.

Şu an AKP-MHP şahsında dinci-faşist ittifakı geriletebilecek tek "muhafeft" dinamiği, derinleşen kriz ve emekçilerde biriken öfkedir. Yoksa mevcut seçim atmosferinde düzen partileri ve reformist solun sandık temelli muhafefti zerrece onları tehdit etmemektedir. Aksine emekçilerin dikkatini ısrarla sandıklara çektikleri için dinci-faşist ittifaka büyük bir kolaylık sağlamaktadırlar.

Bu nedenle bu gerici ittifakın çökertilmesi için emekçilerin umudunu sandıklara değil, sokaktaki eylemine bağlamak gerekmektedir. Krizin faturasını patronlara ödetmenin ve dinci-faşist ittifakı geriletmek başka bir yolu yoktur.

Açlık sınırı asgari ücreti geçti

Açlık sınırı, işçi ve emekçilere reva görülen asgari geçim indirimi (AGİ) dahil 2 bin 20 TL'lik asgari ücreti geçti. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş) tarafından açıklanan verilere göre 2019 Şubat ayında; dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı (açlık sınırı) 2.028,84 TL, gıda harcaması ile birlikte giyim, konut (kira, elektrik, su, yakıt), ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer aylık harcamalarının toplam tutarı (yoksulluk sınırı) 6.608,60 TL'ye çıktı.

Evli olmayan-çocuksuz bir çalışanın 'yaşama maliyeti' ise aylık 2.478,33 TL'ye yükseldi.

Mutfaktaki enflasyon aylık bazda yüzde 1 olurken, yıllık bazda yüzde 23,97 oldu. Son bir ayda mutfak harcamasındaki artış 20 TL, 2019'un ilk iki ayında ise ek gıda harcama tutarı 88 TL'ye ulaştı.

Geçen yılın Şubat ayına kıyasla mutfak masraflarındaki artış 392 TL olarak hesaplandı.

Yoksulluk sınırı son bir ayda 66 TL artarken, geçen yıla kıyasla 1278 TL yükseldi.

Leyla Güven'in açlık grevi sürüyor

Öcalan üzerindeki tecritin kaldırılması talebiyle 7 Kasım 2018'den bu yana açlık grevinde olan Demokratik Toplum Kongresi (DTK) Eş Başkanı ve HDP Hakkari milletvekili Leyla Güven'in eylemi Diyarbakır'daki evinde destek ziyaretleriyle sürüyor.

Öte yandan, *Yeni Yaşam* gazetesinden Elif Aydoğmuş'a konuşan sanatçı, yazar, şair ve aydınlar, tecrit uygulamasının hukuksuz olduğuna dikkat çekerek, "Leyla Güven, halkın temsilcisidir, talepleri karşılanmalıdır" dedi. Oyuncular Levent Üzümcü, Orhan Alkaya, Füsun Demirel, Deniz Türkalı; moda tasarımcısı Barbaros Şansal; şair Ahmet Telli; yazar Ahmet Ümit; müzisyenler Metin Kahraman, Ferhat Tunç, İlkey Akkaya; sanatçı Mem Ararat; yönetmenler Özcan Alper, Veysi Altay ve CHP eski milletvekili Melda Onur yetkililerin açlık grevine dair adım atması gerektiğini söylediler.

Futbol rantı, pazarı ve kirli ilişkiler

Futbol endüstrisi dünya genelinde olduğu gibi Türkiye’de de büyük bir pazar yaratmış bulunuyor. Bu pazar öyle büyümektedir ki sadece birçok pazarla iç içe geçmekle kalmıyor, birçok sektörü besliyor da. Tekstilden medyaya, bankacılıktan şans oyunlarına kadar akla gelebilecek birçok alanda futbolun etkisi var. Futbol kulüpleri üzerinden kurulan şirketler, dernekler, gruplar üzerinden bu pazar sürekli büyüyor.

FUTBOL KULÜPLERİNİN BORÇLARI YA DA FUTBOLUN UYUTUCU ETKİSİ

Burjuvazi için böylesi büyük bir pazarı genişletmek, sürekli olarak futbol endüstrisini beslemekle olanaklıdır. Bu vesileyle sermaye devleti geçtiğimiz aylarda Türkiye Bankalar Birliği (TBB) ve Ziraat Bankası üzerinden futbol kulüplerinin yaklaşık 10-11 milyarlık borçlarının yapılandırılmasını gündemine aldı.

Çiftçiler borç batağında kıvrılırken, işçi-emekçiler kredi borçlarını ödeyemez duruma gelmişken, 4 milyon kişi bankalara borçlanmış durumda yaşamaya mahkum edilmiş ve bunlara dair hiçbir adım atılmazken, futbol kulüplerinin milyar dolarları bulan borçları devlet tarafından boşuna yapılandırılmıyor. Futbol piyasası krizi aşsın ki, pazarı daralmasın. İşçi ve emekçileri uyutmaya, bölmeye devam etsin. İşçi-emekçilerin kendi so-

runları etrafında birlik olmasının önüne geçilsin. İşte kriz döneminde futbolun uyutucu etkisinden yararlanmanın formülü budur.

Hepimiz biliyor ve yaşayarak görüyoruz ki, aynı sömürü koşullarında yaşayan birçok arkadaşımız fabrikada, sokakta kendi sınıf kardeşine, tuttuğu takım üzerinden düşman kesilebiliyor.

SPOR TOTO-İDDAA İHALESİ DE DEMİRÖREN'E...

Futbol pazarını besledikleri yetmezmiş gibi, AKP iktidarı bu pazarı yandaşları eliyle elinde tutmaya da çalışıyor. Demirören Grubu’nun ABD’li Scientific Games’in oluşturduğu Şans Girişim Ortak Girişim Grubu (OGG) ile Inteltek adıyla ihaleye giren Turkcell-Intralot ortaklığının teklif verdiği ihale Demirörenlere verildi. Adresi belli ihale ile büyük bir rant kapısı elde tutulmuş oldu. Tabi bu adrese teslim ihale bir dizi tartışmayı da beraberinde getirdi. Düzenin rezil çıkar ilişkileri bir kez daha ayyuka çıktı.

İlk ihalede sadece Inteltek teklif vermesine rağmen rekabet koşulları oluşmadı diye ihale iptal edildi. Geçtiğimiz haftalarda tekrarlanan ve sonuçlanan ihaleyi alan grubun, katılma şartlarını sağlayıp sağlamadığına dair bir dizi soru işareti olduğu gibi duruyor. Demirören grubunun İddaa işini ihale ile değil,

kurduğu ilişkilerle almış olduğu görüldü. Buna ve Turkcell’in itirazına rağmen adrese teslim ihalede değişiklik olmaya da açıktır.

Yılda 10 milyar lira gibi bir paranın döndüğü yasal bahis işinde önemli bir rant olduğu ortada. Bu rantı ele geçirme hedefini gizlemek için dağıtılacak paranın %50’den %70’e çıkacağını söyleyerek sempati toplamaya çalışıyorlar.

Ancak herkesin bildiği gibi Spor Toto

ve İddaa dışında bahis oynatmak yasak olmasına rağmen yasal bahisin iki katını bulan 20 milyarlık bir yasadışı bahis pazarı var. Bu özelleştirme ile bu alanın vergilendirilmesi ve bu pazarın ele geçirilmesi hedefleniyor. Bu pazar tanıdık-bildik, söz dinleyen bir sermaye grubunun elinde güvenceye alınmak isteniyor. Ve görülüyor ki Erdoğan başkanlığındaki sermaye iktidarı rantın bölüşümünde de olabildiğince ustalaşmış bulunuyor...

BDSP’den ‘Sınıfa karşı sınıf’ etkinliği

Bağımsız Devrimci Sınıf Platformu’nun bir süredir hazırlıklarını yürüttüğü “Ücretli köleliğe, çifte sömürüye, baskıya karşı; özgürlüğümüz ve geleceğimiz için sınıfa karşı sınıf!” şiarlı panel-forum, 24 Şubat’ta İstanbul Şişli’deki Nazım Hikmet Kültür ve Sanat Evi’nde gerçekleştirildi.

Salona “İşçilerin birliği sermayeyi yenecek!” ve “İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır!” şiarlı pankartlar asılırken etkinlik işçi sınıfı mücadelesinde ölümsüzleşenler anısına saygı duruşuyla başladı.

Ardından ise ilk olarak “Kriz, savaş, seçimler... İşçi sınıfının tutumu” başlıklı sunumda ‘Sınıfa karşı sınıf!’ şiarının anlamına dikkat çekildi.

Emperyalist-kapitalist sistemin dünya genelinde yaşadığı kriz ve buna bağlı gelişen savaş ve saldırganlığa değinirken Venezuela’da ABD destekli darbe

girişimi örneğine değinildi.

Türkiye’deki krizin ekonomik ve siyasi yönleri olduğu belirtilerek sermaye düzeninin yaşadığı rejim krizine vurgu yapıldı. Bir ‘iktidar gücü’ olan AKP’nin emperyalizme bağımlılığı ve açmazları ele alındı.

Baskı ve saldırılara karşı işçi ve emekçilerin mücadele ile kurtulacağı belirtilerek çözümün seçim sandıklarına havale edilmesi teşhir edildi. ‘Sınıfa karşı sınıf, düzene karşı devrim, kapitalizme karşı sosyalizm!’ bakışıyla bir şeylerin gerçekten değiştirilebileceği vurgulandı.

İkinci sunum, yaşanan tüm siyasal sorunlara karşı gerçek ve kalıcı çözümün işçi sınıfının örgütlenmesi ve mücade-

le etmesi olduğunun vurgulanmasıyla başladı. Sunumda özel olarak örneklerle birlikte taban örgütlenmeleri üzerine duruldu.

Üçüncü sunumda ise işçi ve emekçi kadınların örgütlenmesi sorunu ele alınırken kadınlar üzerindeki baskı ve gerici, taciz ve tecavüz saldırıları teşhir edilerek kadınların mücadelesi ve 8 Mart işlendi.

Kadın işçilere dayatılan düşük ücret, işsizlik, sigortasız çalıştırma, uzun çalışma saatleri, iş güvencesinin olmayışı, işçi sağlığı ve güvenliğinin yetersiz oluşu, kıdem tazminatı gibi sorunlar veriler eşliğinde işlendi.

Kadın işçilerin sınıf mücadelesinde

yerini almasının, tüm işçi sınıfının kurtuluşu için gerekli olduğunun altı çizildi. Greif İşgali’nde kurulan ‘kadın işçi komisyonu’ deneyimi aktarıldı.

Son olarak, 8 Mart’ın tarihsel anlamı ve sınıfsal özüne vurgu yapıldı. Kadın işçilerin erkek sınıf kardeşleriyle birlikte 8 Mart’ta alanda olması gerektiği belirtildi.

Panel, sunumlara ilişkin soru-cevap bölümüyle devam etti. Katılımcıların sunumlara ilişkin sorularının panelistler tarafından yanıtlanmasının ardından panele ara verildi. İkinci bölümde ise Greif Direnişi ve Metal Fırtına deneyimleri aktarılırken, YFA Momentum’da işten atılan işçilerden biri, Avcılar Belediyesi’nde çalışan bir işçi konuşurken Zeytinburnu direnişçisi Kenan Güngördü, KHK’lara karşı direnen kamu emekçilerinden Yurdağül Şahin, Flormar direnişçisi ve Feniş direnişçisi de konuşmalar yaptı.

Karacan yad edildi, Lastik-İş “yolunda devam” dedi!

Mafyalaşmış sendika bürokrasisine karşı lastik işçilerinin birliği!

‘Krizde’ de sefa: Kârları katlandı

Kapitalizmin doğasından kaynaklanan ekonomik kriz Türkiye’de giderek etkisini gösterirken, sistemin yasaları da daha fazla su yüzüne çıkıyor.

Ücretli emeğin sömürsü üzerine kurulu düzenin yasaları gereği işçi sınıfına çıkarılan acı reçete kabarıken, düzenin sefasını süren büyük kapitalistler kârlarını katlamaya devam ediyor.

Türk büyük burjuvazisinin başını çeken sermaye gruplarının ‘kriz yılı’ 2018’de elde ettiği kârlar dikkat çekiyor.

Sabancı Holding 25 Şubat günü Kamuyu Aydınlatma Platformu’na (KAP) yaptığı açıklamayla net satışlarını ve kârlarını duyurdu. Açıklamaya göre, 2018 yılında kombine net gelirleri yüzde 32 artarak 54,3 milyar liraya, ana ortaklığın net kârı da yüzde 10 artarak 3,83 milyar liraya yükseldi.

Geçtiğimiz hafta 2018 yılı bilançosunu açıklayan Koç Holding de toplam 143,2 milyar lira gelir, 5,5 milyar lira net kâr elde ettiğini açıklamıştı. 2017’de 99 milyar gelir elde eden Koç grubu böylece gelirlerini yüzde 45 artırdı. Bir önceki yılki kârını da 4,9 milyar lira olarak açıklayan Koç Holding, kârlarını da yüzde 12 büyüttü.

Büyük burjuvazinin, sözde eleştirdiği Erdoğan ve AKP’siyle kol kola, 2018’i sefahat içerisinde geride bıraktığı bu bilançolardan görülüyor.

Bu tablo kapitalist düzen açısından ‘olağan’ bir tablodur. Zira, bir yanda devasa zenginlik üreten kapitalizm, diğer yanda bunu üreten işçi sınıfını ve emekçileri daha büyük bir sefaletle yüz yüze bırakmaktadır. Bu gerçeği tersine çevirecek tek güç, burjuvazinin bu zenginliğini üreten işçi sınıfı ve emekçilerdir.

Tam da bu nedenle, işçi sınıfı ve emekçiler; sarayda saltanat sürenlerle birlikte kapitalistlerin, yeni kriz yılında da zenginliklerini katlamak için seçim sonrası döneme hazırlandığını unutmamalı, “fedakarlık”, “küresel rekabet” vb. yalanlarıyla kendilerine dayatılan kölece çalışma koşullarına ve daha fazla yoksulluğa karşı harekete geçmelidir.

Abdullah Karacan’ın DİSK Lastik-İş Sendikası’nın genel merkez yönetiminden şubelere uzanan yirmi yıllık saltanatı lastik işçilerinin üzerine karabasan gibi çökmüştü. 20 yıl boyunca Lastik-İş’teki tüm süreçler Karacan ve sülalesinin ihtiyaçlarına göre şekillendi. Karşısına aday çıkanlar tehdit edildi, sendikal süreçleri eleştiren işçiler işten atıldı. Yalnızca bürokratlaşmış bir sendikal düzen değil, baştan aşağı mafyalaşmış bir tarz yerleşti.

Mafyalaşmış tarzının sonucunda 13 Kasım 2018 tarihinde vurularak ölen Abdullah Karacan’ın ardından sendikanın ilk genel kurulu 23-24 Şubat tarihlerinde gerçekleşti. Genel kurulun toplamına bakıldığında TİS veya genel kurul süreçlerinin öncesinde ortaya konan tepkiler genel kurula yansımada. Karacan’ın bir işçiye saldırması, saldırı nedeniyle kendini korumak isteyen işçi tarafından öldürülmesi ve işçinin tutuklanması sırasında dışa vurulmaya çalışılan hoşnutsuzluk genel kurul sürecine taşınmadı veya taşınmadı.

Bunun böyle olmasında şaşılacak bir yan yok elbette. Karacan’ın saltanatı, kurduğu bir düzen üzerinden sürüyordu. Karacan olmasa da düzeni sürüyordu. Lastik-İş’ten onunla yol yürüyenler, onun sayesinde yerini sağlamlaştıranlar, hepsinden de önemlisi lastik fabrikalarının patronları aynı düzen hüküm sürsün istiyorlar. 23 ve 24 Şubat’ta gerçekleşen genel kurulun tek hedefi Karacan’ı yad etmek ve Lastik-İş’ten işlerin kaldığı yerden sürecinin ilanını yapmaktır.

300 delegenin katıldığı 28. Olağan Genel Kurul’un ilk günü konuşmalar ve seçim adaylığının ilanı ile geçti. Birinci gündeki tüm konuşmalarda, Karacan’ı anma, övme ve onun “geleneğinden” ilerleme sözlerinden geçilmiyordu. Abdullah Karacan, Lastik-İş’in onursal genel başkanı ilan edildi. Karacan’ın mafyalaşmış sendikal anlayışının devam edeceğinin altının çizildiği genel kurulun birinci gününde DİSK genel merkez yönetimi ve DİSK’e bağlı sendikaların yöneticileri, tıpkı cenaze sırasında olduğu gibi, Lastik-İş’in yönetim anlayışına ve Karacan’a alkış tutmuş oldular.

Karacan’dan sonra genel merkez sekreteri olan Abdullah Sarı genel başkan olmuştu. Genel kurulda Abdullah Sarı’nın başkan adayı olduğu tek liste olacağı duyurulmuştu. Listeye, Karacan’ın yeğeni Muhammet Batuhan Karacan, Kocaeli Şube Başkanı Yusuf Bayraktar, Kocaeli Şube Yönetim Kurulu üyesi Gökhan Atalay alınmadı. Bunun üzerine ikinci gün gerilimle başladı ve saat 15.00’e kadar

seçimlere geçilemedi. Listeye alınmayanlar yönetime aday oldular.

İkinci gün de koltuk savaşları ile geçti. Alaaddin Sarı ve listesinin yönetime seçildiği genel kurul, lastik işçilerinin sorunları, talepleri ve örgütlülüğü adına ileri bir adım olmadığı gibi, aynı saltanata sarılanlar, lastik işçilerinin birliği ve mücadelesi karşısında set olmayı sürdüreceklerdir.

Genel kurulun da, daha önceki birçok sürecin de gösterdiği üzere, kendi sorunlarımızın çözümünü için lastik işçileri olarak öznesi olduğumuz bir mücadele hattı örmemiz gerekmektedir. Sendikanın başına çöreklenmiş sendika bürokratlarının süpürülmesi için fabrika fabrika örgütlenmemiz, lastik sektöründe birlik içinde davranmamız temel bir zorunluluktur.

Taleplerimizi belirleyelim,
Birliğimizi kuralım,
Mafyalaşmış sendika bürokratlarını süpürelim!

LASTİK İŞÇİLERİ BİRLİĞİ

Cargill işçileriyle dayanışma gecesi

İşten atma saldırısına karşı direnişlerinin 313. gününde (24 Şubat) Cargill işçileriyle dayanışma etkinliği gerçekleştirildi.

Bursa Akademik Odalar Birliği’nde (BAOB) düzenlenen etkinlik, açılış konuşması ile başladı. Kapitalizmin krizi ve sonuçlarının teşhir edildiği konuşmada, patronların saldırıları karşısında direnen işçiler selamlandı. Ücretsiz PDF Kitap Arşivi

Ardından kürsüye, direnen Cargill işçileri çıktı. Sözü Tek Gıda-İş örgütlenme uzmanı Suat Karlıkaya aldı. Cargill’deki direniş sürecini özetleyen Karlıkaya, direnme kararlılığı taşıdıklarını bir kez daha vurgularken, dayanışmayı büyütme çağrısında bulundu.

Etkinlikte, 10 Ekim Müzik Topluluğu ise türkü ve marşlardan oluşan bir dinletiyi sundu. <https://santey.org>

Şair Mehmet Özer’in işçi sınıfının mücadelesini ve direnişini vurgulayan ve kitlenin de katılımı ile okunan şiirlerinin ardından Erdal Güney sahneye çıktı.

İşçi sınıfının mücadelesine mütevazî de olsa katkı yapmanın önemli olduğunu söyleyen Güney, Cargill işçilerinin mücadelesini selamladı. Erdal Güney’in sunduğu dinletinin ardından program sona erdi.

EYT'ler mücadelesi üzerine...

E. Eren Yılmaz

Bir süredir sosyal mücadele zemininde öne çıkan bir kesim, Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT). İllerde yerel toplantılar, sosyal medya kampanyaları, açıklamalar vb. derken, en son Ankara merkezli on binlerce insanın katıldığı kitlesel buluşma gerçekleşti. Bir talepleri var ve bu talebi kazanabilmek için örgütleniyorlar, seslerini duyurmaya çalışıyorlar, sokaklara çıkarak haklı ve meşru istemlerini dillendiriyorlar. Niteliğinden bağımsız olarak ortaya koydukları canlılık ve kitlesellik, emeklilik gibi milyonlarca işçi ve emekçiyi doğrudan ilgilendiren ciddi bir sorunu gündemleştirmeleri, üzerinde önemle durulması gereken bir yönü ve potansiyeli işaret ediyor. AKP'nin ve artık neredeyse tek ses haline gelmiş burjuva medyanın "yokmuş" gibi davranmasının gerisinde de bu potansiyel yatıyor.

EYT gündemi son birkaç seçim sürecinin önemli başlıkları arasında yer alıyor. Yaşa takılarak emekli olamayan kişi sayısının 4,5 milyon dolaylarında olduğu gerçeği, seçimler vesilesiyle ortaya çıkan "propagandanın" gerçek nedenini oluşturuyor. Burjuva muhalefeti için hükümeti sıkıştırmanın iyi bir ekmek kapısı olarak görülürken, sorunun istismarını oya tahvil etmenin de iyi bir aracı durumunda. AKP ise kimi zaman muğlak açıklamalarla kimi zaman ise "genç emeklilik, çifte emeklilik" vb. saldırgan söylemlerle karşısında yer alıyor, ortaya çıkan tepkinin gücünden kaynaklı çoğu zaman ise suskunlukla geçiştirmeye çalışıyor.

Özünde, iktidarı ve muhalefeti ile sermaye partilerini sorunun çözümünden çok istismarı ilgilendiriyor ve gündelik tutumlar da ona göre şekilleniyor. Şu sıralar yaşanan hareketliliğe CHP, İYİ Parti gibi partilerin verdiği destek bu kapsamda hayat buluyor. Sermaye partilerinin istismarı, yaklaşan seçimler vesilesiyle hükümeti sıkıştırarak adım atmaya zorlama ufkuna dayalı bakış vb. ne olursa olsun, işçi ve emekçiler açısından temel bir gündem olması, sosyal mücadele zeminini açısından taşıdığı potansiyel, önemle üzerinde durulması gereken bir konu olduğunu gösteriyor.

Türkiye'de emeklilik sistemi işçi ve emekçiler açısından önemli bir sorun alanını ifade ediyor. Çalışma ve yaşam koşullarının her geçen gün ağırlaşması

EYT'lerin taleplerinin kabul edilmesi; toplam emeklilik düzenlemelerinin ve bununla beraber çalışma koşullarının sorgulanmasına, işçi ve emekçilerin taleplerinin, istemlerinin artmasına, hatta giderek ortak mücadele zeminlerinin güçlenmesine bir itilim kazandırmaya adaydır.

ile paralel olarak, sosyal güvenlik mekanizması içi kof bir isimlendirmeden ibaret. İşçi sınıfı ve emekçi kitlelerin büyük mücadeleler sonucu kazandığı haklar, neo-liberal saldırılar ile son birkaç on yılda kuşa çevrildi. Olduğu kadarıyla sosyal güvenlik tam anlamıyla yıkıma ve tasfiyeye uğradı. Kölece ve güvencesiz çalışma koşulları giderek daha katmerli bir uygulamaya dönüştü. Bu saldırı dalgasının en önemli başlıklarından birisi ve diğerlerinin tamamlayıcısı, 1999 yılında meclisten geçirilen ve haklı olarak "mezarda emeklilik yasası" olarak adlandırılan saldırı oldu.

Mezarda emeklilik yasası 1980 faşist darbesiyle başlayan ve IMF direktifleri doğrultusunda hayata geçirilen neo-liberal ekonomik-sosyal saldırıların bir parçası olarak gündeme getirildi. O dönem, saldırının ağırlığı işçi ve emekçilerde ciddi bir tepkiye neden oldu. Tabandan basınç ile sendikal bürokrasi adım atmaya zorlandı. Eylemler, tepkiler, yüz binlerce işçinin katıldığı Ankara merkezli mitingler yasanın kolay kolay geçirilemeyeceği bir atmosfer yarattı. Ağustos depremi hükümetin neredeyse imdadına yetişti. Deprem yıkıntıları arasından yasa meclisten geçirildi ve uygulamaya konuldu. Yine de tepkiyi hafifletmek için mevcut emeklilik

hakkını kazananlara muafiyet, diğerlerine sigorta başlangıcına göre kademeli yaş arttırımı ve 2004'ten sonra sigorta başlangıcı olanlara ise tam "mezarda emeklilik" hükümleri uygulandı.

Şu sıralar EYT olarak taleplerini dillendiren kesimler işte bu "mağduruyeti" o gün değil ama bugün somut sonuçlarıyla karşılaştıklarında derinden hissetmeye başlayan işçi ve emekçilerden oluşuyor. Sermayenin saldırılarında yıkımın ağırlığının sonradan hissettirilmesi yönünün çok sık kullanıldığını biliyoruz. Şu sıralar kıdem tazminatının gaspı için yine aynı tartışmaların sürdüğünü belirtmekte fayda var. "Mevcut haklar korunacak, bundan sonra işe girecekler için geçerli olacak" vb. boş söylemler gelebilecek tepkiyi hafifletmek, saldırının hayata geçirilmesi için uygun zemini yaratmak için kullanılıyor. Bilinç ve örgütlülük olarak zayıf bir işçi sınıfı kitlesinin, kendine dokunulmayacağını düşündüğü saldırılara kayıtsız kalması gerçeği sermayenin önemli avantajı durumunda. Mezarda emeklilik yasası da bir yandan bu gerçek, bir yandan da depremin yarattığı ağır yıkımın etkisi ile, daha binlerce insan moloz yığınlarının altında iken geceli gündüzlü çalışarak meclisten geçirilmiştir. Dönemin Çalışma Bakanı Yaşar Okuyan

ile dönemin Türk-İş Başkanı, tescilli sendika ağası Bayram Meral kapalı kapılar ardında yaptıkları görüşme ile "mutabakata" varmış, el ele işçi ve emekçilere bu yasayı kabul ettirmişlerdi. İşte bugün EYT'ler bu yıkım yasasının sonuçlarını ortadan kaldırmayı istiyorlar. Giderek kitleselleşen bir tepki ortaya koyuyorlar.

Çapı ve sınırları ne olursa olsun bu ülkede milyonlarca işçi ve emekçiyi doğrudan ilgilendiren emeklilik gündemi üzerinden bir hareketlilik yaşanıyor. Talepleri sadece bugün için kapsama giren işçi ve emekçilerin haklarını kazanmak sınırında. Fakat toplam olarak emeklilik ve sosyal güvenlik açısından yaşanan sorunların gündemleştirilmesi ve giderek sınıf mücadelesinin ortak bir zeminde güçlenmesine vesile olacak önemli bir dinamiği ve gündemi içinde barındırıyor. Yıllardır hapsoldüğü duvarları yıkamayan, talepleri üzerinden genel bir mücadele hattını ortaya çıkartamayan sınıf hareketi açısından emeklilik gündemi birleştirici bir zemin olma imkanlarını fazlasıyla barındırıyor.

Yıllardır yaratılan yapay ayrımlar, sınıf mücadelesinin zayıflığının getirdiği bölünmüşlük, dağınıklık, geri algılar EYT üzerinden yaşanan sosyal hareketlilik

içinde yavaş yavaş aşılmaya başlıyor. İşçi ve emekçilerin yaşamsal ihtiyaçları ve bu ekseninde başlayan mücadele içinde AKP'li, CHP'li vb. ayrımlar giderek silikleşiyor. Ankara buluşmasında AKP karşıtı slogan atan emekçiler de, "Reis'ten yasa-yı çıkartmasını rica eden" emekçi de yan yana bulunuyor. Bu durum sınıf eksenli mücadelenin birleştiriciliğinin yanı sıra, ülkenin politik atmosferine müdahalenin de ancak sosyal mücadele zemini ile işçi ve emekçilerin kitlesel tepkisini ortaya koyabildiğimiz oranda gerçekçi olacağını gösteriyor.

Bu sınırlarda kimin ne dediği, kafalar-daki önyargıların ne olduğu değil, ancak işçi ve emekçileri doğrudan ilgilendiren bir talep ekseninde yan yana gelmesi ve kalkıp Ankara yollarına düşebilecek bir hareketlilik yaratabilmesi yakalanacak halkadır. Zira emekçilerin kendi haklı ve meşru talepleri ekseninde ülkenin farklı noktalarından yan yana gelerek aynı talepleri haykırmaları uzun süredir yaşanmayan bir gelişmedir ve sınıf mücadelesi için bir dayanak noktası olabilir.

Burjuva muhalefet partilerinin istis-marından kurtulabilecek bir bakış ve hat ortaya koyabilmek, buna uygun bir örgütlülük yaratabilmek önemli bir noktada duruyor. Tek başına AKP'yi sıkıştırarak taleplerin kazanılması mümkün değildir. Haklı ve meşru olandan hareketle kararlı bir mücadele örgütlenmeden, üstelik içinden geçtiğimiz şu günlerde, AKP kimseye bir şey veremez. Kapsam dahilinde ki 4,5 milyon kişinin yaratacağı ek mali yük, özellikle bugünkü kriz koşullarında elbette kolay kabul edebilecekleri bir yük değildir.

Bundan daha da önemlisi, yıllardır yaratılan kölece çalışma ve yaşam koşulları içinde bir gedik açılması anlamına gelecek bir gelişme, sermayeyi ve AKP'yi çok daha fazla tedirgin ediyor. Bugün EYT'lerin taleplerinin kabul edilmesi; toplam emeklilik düzenlemelerinin ve bununla beraber çalışma koşullarının sorgulanmasına, işçi ve emekçilerin taleplerinin, istemlerinin artmasına, hatta giderek ortak mücadele zeminlerinin güçlenmesine bir itilim kazandırmaya adaydır. EYT mücadelesi içindeki işçi ve emekçiler bu gerçeğe göre adımlarını atabilmelidir. Taleplerini kendi dar sınırlarından çıkartarak, işçi ve emekçilerin geniş kesimleriyle birleşmeye vesile olacak bir mücadele ile adım atılmadan sorun çözülemez. Bugün değilse bile yarın aynı kaderi yaşayacak milyonlar hesaba katılmadan, onları kapsayacak, birleştirecek, harekete geçirecek bir perspektif ortaya konulmadan, sermaye düzeninden hiçbir hak koparıp alınamaz.

Fabrikada Kızıl Bayrak deneyimi

Çalıştığım firmadaki işçilerin çoğunluğunu kadınlar oluşturuyor. Kadın işçiler bütün işleri yapmasına rağmen fabrikanın en ucuz işçileri. Hak gasplarına da daha çok kadın işçiler maruz kalıyor. Erkek işçilerle aynı işi yapmamıza rağmen biz daha düşük ücret alıyoruz. Örneğin, 6 yıllık bir grafiker kadın arkadaşımız ile işe yeni başlayan yine grafiker bir erkek arkadaş aynı ücreti alıyor. Fabrikanın hemen her bölümüne kadın işçi alınıyor. Bunun nedeni de daha ucuz işgücü olması. Bununla da yetinmeyip, özellikle de borcu olan, maddi problemleri olan işçileri alıyorlar ki baskıya, düşük ücretlere karşı gelmeyip, çalışmaya devam etsinler.

Arkadaşlar ile hep yaşadığımız sorunları konuşuyorduk. Her biri sohbetlerimizde farklı farklı örnekler veriyordu. Ben de fabrikada yaşadığımız sorunları ve bunların çözümlerini sınıfımızın gazetesi olan *Kızıl Bayrak*'a yazıyordum. Daha sonra arkadaşlarıma, *Kızıl Bayrak*'ı vererek, fabrikada yaşadığımız sorunları anlatan yazıları okumalarını söyledim. Bu özgün sorunların ardından, asgari ücretten düşük ücretlere, kadın işçilerin sorunlarından kreş hakkına, zamlardan vergilere kadar bir dizi yazı üzerine sohbetler etmeye başladık.

Arkadaşlar *Kızıl Bayrak*'ta yalnızca benim gösterdiğim yazılarla kalmayıp, neredeyse bütün yazıları okumaya başladılar ve fabrika içinde, dışarıda hep beraber okumalar yaptık. Çünkü tüm bu yazılanlar bizim sorunlarımız. Okumanın yanı sıra yazı yazmak da gerektiği üzerine sohbet ettik. Ardından röportaj yaparak başladık katkılara. Katkılar hem yazı hem de maddi boyutta sürüyor. Zamanla dayanışma duygusu da gelişti. Örneğin, direnişteki işçiler için destek yazıları da yazıyoruz.

Önemli bir konuya da değinmek istiyorum. Düzenli olarak ondan fazla gazete veriyorum. Bu arkadaşların birkaçı

hariç hepsi dışarıdan yobaz-gerici olarak görünen işçiler. Almazlar, okumazlar diye düşünebildiklerimiz. Ancak üretim alanında bunun bir ayrımı kalmıyor. Çünkü patronlar bizleri sömürürken açık-kapalı, Alevi-Sünni, Türk-Kürt ayrımı yapmıyorlar. Bizim ayrım yapmamız demek, birliğimizin dağılması demektir.

Şimdi 1-2 gün yoğunluktan *Kızıl Bayrak*'ı geciktirsem, arkadaşlar hesap soruyorlar. Sahiplenme duyguları gelişti. Artık gerisi bölüm komiteleri ile örgütlenmeye, yalnızca ekonomik talepler ya da çalışma koşulları üzerinden değil, siyasal olarak da kazanmaya bakıyor.

BİR MATBAA İŞÇİSİ

CHP'li belediyelerde hak gasplarına karşı eylemler

CHP'li belediyelerde hakları verilmeden işçiler iş durdurarak eylemler yaptı.

İzmir **Bornova Belediyesi** yönetimiyle toplu iş sözleşmesi (TİS) görüşmeleri yapan Genel-İş Sendikası İzmir 7 No'lu Şube 21 Şubat'ta grev kararını belediye binalarına astı.

İşçiler Bornova Büyükşehir içindeki Uğur Mumcu Kültür Merkezi önünde toplanarak "Sadaka değil toplu sözleşme!" yazılı pankart açarak belediye binasına yürüdü. Belediye önünde yapılan açıklamada taşerondan kadroya geçi-

riyen işçiler için belediyenin TİS görüşmelerine gelmediğini belirtildi. "Asgari ücret fiyat farklarının ödenmesi, 112 gün ikramiye, ücretli sosyal izinler, sorumluluk zammı, koku primi, iş riski primi, yılın belli dönemlerinde gıda paketi" talepleri 11 Nisan'a kadar karşılanmazsa greve çıkılacağı belirtildi.

İstanbul'da da Şişli Belediyesi'nde DİSK'e bağlı Genel-İş İstanbul 3 No'lu Şube üyesi işçiler 25 Şubat'ta iş durdurma eylemi yaparak sabah belediye önünde eylem yaptılar. Ödenmeyen ma-

aşlarının verilmesini talep eden işçiler 22 Şubat'ta maaşların ödeneceği sözü verildiğini ancak bu sözün tutulmadığını belirttiler. Temizlik işçilerinin çalışmaması sonucu Şişli sokakları çöplerle doldu.

İzmir **Karşıyaka Belediyesi**'nde ise Kent AŞ'de çalışan işçiler iki yıldır maaşlarını zamanında alamadıklarını ve bir yıldır da ikramiyelerinin ödenmediğini belirterek 27 Şubat'ta eylem yaptı. Karşıyaka Belediyesi önünde gerçekleştirilen eylemde "Sadaka değil, emeğimizi, hakkımızı istiyoruz" pankartı açıldı.

Direnişçi emekçiler tutuklandı

AKP iktidarının KHK ile hayata geçirdiği ihraç saldırılarına karşı Bakırköy Özgürlük Meydanı'nda eylem yapmaya devam eden emekçiler Nursel Tanrıverdi ve Selvi Polat 25 Şubat'ta eyleme devam ederken

gözetlne alınarak 3. kez tutuklandı.

Daha önce de tutuklanan ve meydana yaklaşımları mahkeme kararı ile yasaklanan Tanrıverdi ve Polat, bir kez daha Bakırköy Özgürlük Meydanı'nda

eylem yaptıkları için gözetlne alınarak tutuklandılar.

Emekçilerin "toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanununa muhalefet" ve "adli kontrol şartına uymadıkları" gerekçeleriyle tutuklandıkları belirtildi.

Katledilişinin 100. yılında Leo Jogiches (Tyszka):

Yasadışı devrimci örgütün ustası, devrimci davanın ölümsüz neferi!

A. Eren

*"Yine morgdaydım, kurşuna dizilen birini çizdim... adına LEO diyorlardı."
(Käthe Kollwitz 16 Mart 1919)*

Alman Kasım Devimi'nin önderleri, Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht, Franz Mehring ve Clara Zetkin genellikle tanınırlar, adları da çoğu kere birlikte anılır. Ya Leo Jogiches, yani Tyszka, o unutulmaz Litvanyalı devrimci? İşçi hareketi tarihinde önemli roller oynayan fakat ismi pek bilinmeyen ne çok devrimci vardır. Bertolt Brecht'in sözleriyle: Bazıları ışıkta, bazıları karanlıkta... Işıktaki olanı görür insan, karanlıktakini değil!

Polonya devrimci hareketine uzun yıllar büyük emek eden, Alman Kasım Devrimi ve sonrası gelişmelerde de önemli bir rol üstlenen bu unutulmaz devrimciyi hatırlamak bugünün devrimci kuşakları için bir görevdir.

Öncelikle Leo'nun örgütçü devrimci kişiliği hakkında fikir verecek özel bir olaydan başlayalım. Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht'in öldürülmeleri olayı ilk günlerde tümüyle karanlıktaydı. Karşı-devrimci basın koro halinde Liebknecht'in kaçarken vurulduğunu ve Rosa Luxemburg'un ise öfkeli bir kalabalık tarafından linç edildiğini yazıyordu. SPD hükümeti ve basını da aynı ağızla aynı açıklamaları kullanıyordu. Leo Jogiches inanılmaz bir çabayla yalnızca üç hafta içinde olayı örten tüm sır perdesini yırttı. Alçakça cinayetin bütün bir içyüzünü tüm ayrıntılarıyla ortaya çıkarmayı başardı. Ulaştığı sonuçları, *Rote Fahne*'nin 12 Şubat 1919 tarihli sayısında, *"Die Tat und die Täter"* (Eylem/Cinayet ve Failler) başlığı altında isimsiz olarak yayımladı.

Rosa ve Karl'ın katledilmesini teşvik eden ve katillerin özel bir çabayla kollayan Ebert-Scheidemann hükümeti, cinayeti örten sis perdesini yırtan bu başarı karşısında büyük bir şaşkınlığa düşmüşlerdi. Artık üstü kapatılamayacak bu vahşeti ortaya çıkararak tahmin etmekte hiç de zorlanmadılar. İsimsiz makalenin yazarının Leo Jogiches olduğundan emindirlirler. Cinayetin iç yüzünün ve faillerinin

açığa çıkarılması, SPD'nin işçi tabanı da dahil kitleler arasında büyük tepkilere yol açtı. Katillerin koruyucusu sosyal-demokrat hükümet çok zor durumda kaldı.

Alman komünistlerine yönelik kanlı katliamlara sahne olan Spartaküs Hafta sonrasında her yerde aranan bu "Yahudi Bolşevik", buna rağmen karanlık cinayete ilişkin tüm bilgileri toplayabilmişti. Katillerin kim olduğunu ortaya çıkarmış, bu Eden Oteli çalışanları, bazı askerler ile başka bazı görgü tanıklarının ifadeleri büyük bir titizlikle belgelenmişti. Otel çamaşırhanesinde çalışan bir kadının Freikorpsların Rosa'yı darp etmelerini çığlıklar atarak nasıl engellemeye çalıştığı dahi kayıt altına alınmıştı.

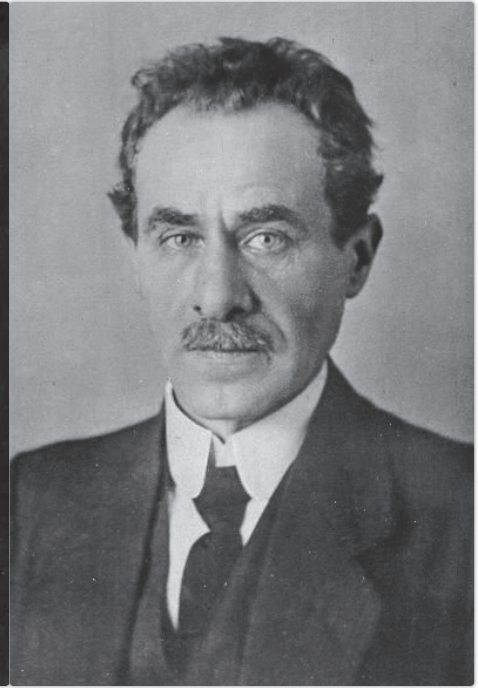
Leo Jogiches *Rote Fahne*'de yayınlanmadan önce ulaştığı sonuçlar hakkında özel bir mektupla Lenin'i bilgilendirmişti: *"Dolaysız katiller, dahası gerçek suçlular, örgütleyenler ve dramanın asıl failleri teşhir edildiler. Fakat bunlar rahat bir şekilde Ebert-Scheidemann koruması altında hareket etmektedirler."*

Belki daha çok da Rosa Luxemburg'un aşk mektuplarından tanıdığımız bu kahraman, Leo Jogiches, kimdir?

Bir Yahudi ailesinin çocuğu alan Leo, Çarlık Rusya'sı sınırları içinde olan Wilna'da, 17 Temmuz 1867'de doğdu. O yıllarda Wilna, Çarlık İmparatorluğu içinde önemli bir kültürel merkez konumundaydı. 1897'den itibaren sosyalist eğilimli Yahudi İşçi Birliği'nin (Bund) burada oluşması bu açıdan rastlantı değildir.

On altı yaşındaki genç devrimci Leo'nun liseyi terk ederek hayatını devrim mücadelesine adanmasına yolaçan olay, 1881'de Çar II. Aleksandr'ı öldürmeyi başaran Narodnik devrimcilerin idam edilmelerine karşı duyduğu büyük öfkeydi.

Karl Radek'in ifadesiyle, Narodnaya Volya'nın devrimci tutkuları ve kahramanlıkları, yalnızca Marx ve Engels'in sempatisini kazanmamış, bir kuşağın Rus devrimcilerini de derinden etkilemişti. 'Rusya 1789'u yaşayacaktır' şaptaması,

Marx ve Engels'in Rusya'daki devrimci dinamiği titizlikle gözlemlediklerinin açık ifadesidir. Bu küçük entelektüel grubun derin halk sevgisi, boyun eğmez kararlılıkları, davaya bağlı ikirciksiz tutumları, kendilerini feda etme tutum ve cesaretleri, temsil ettikleri ahlak ve sahip oldukları moral değerler, o dönemin genç kuşağını derinden etkilemiştir.

Jogiches 1882 yılında lise öğrencisiyken yasadışı sosyalist örgütlerle ilişki kurar. Devrimci örgütlü yaşam bu tarihten başlar ve katledildiği 52 yaşına kadar aralıksız olarak ve tempolu biçimde devam eder.

1885'te bir devrimci grubun örgütsel sorumluluğunu üstlenir. 1888'de işçiler arasında yaptığı propaganda nedeniyle zindana atılır. Her yakalanmasının ardından çok daha deneyimli olarak işçi hareketinin ön saflarındadır. Cezaevinden çıktıktan sonra Türkistan'a askerliğe gönderilir. Devrimi örgütlemek dışında bir yaşamı olmayan birini kontrol altında tutmak mümkün değildir. 1890 yılında İsviçre'ye kaçır. Doğubilimleri ve Ulusal Ekonomi bölümlerine kaydını yapar. Bunlar sadece politik faaliyetini kolaylaştıran adımlardır.

HALKÇI DEVRİMCİ ROMANTİZMDEN KOPUŞ!

Modern işçi hareketinin ortaya çıkması ve toplumsal mücadelede ağırlık kazanması, halkçı devrimciliğin siyasal zemininin giderek zayıflamasına yol açmaktaydı. Bu tarihsel ortamda İsviçre'de Plehanov ile tanışması, Leo'nun devrim anlayışının modern sosyalizm temelinde gelişmesini kolaylaştırdı. Plehanov'un 1883'te kaleme aldığı *"Sosyalizm ve politik mücadele"* başlıklı broşürü, sosyalizmin bir dünya görüşü olarak işçi hareketinde yankı bulmasını sağlamıştı.

Plehanov Rusya'da devrimin temel gücünün çözülmekte olan köy topluluğu değil, fakat gelişmekte olan işçi sınıfı olduğunu söylüyordu. 1885'te yayınlanan ikinci broşürü *"Fikir ayrılıklarımız"* da, Rusya'da kapitalizmin rastlantısal bir olay olmadığını ve işçi sınıfının Çarlığa karşı mücadeleye önderlik edecek tek toplumsal güç olduğunu, devrimci hareketin tüm dikkatini işçi sınıfına vermesi gerektiğini vurguluyordu. Leo da artık bu düşüncelerin aktif bir savunucusuydu.

Leo Jogiches bu süreçte Polonya ve Rusya'ya birçok defa illegal yollardan girip çıkar. 1891 yılında Rosa ile tanışır ve

ölünceye kadar yoldaşlıkları devam eder. Özel duygusal ilişkileri ise 1907 yıllarına kadar sürer. İkisi de devrim davasının sarımsız neferleri olarak işçi hareketinin en önemli önderleri arasında yerini alırlar. Jogiches, konuşma ve makaleleriyle öne çıkmasa da, Polonya ve Almanya işçi hareketi üzerinde önemli etkisi olan örgütçü bir gerçek önderdir. Ailesinden kalan tüm mirası devrim davasının hizmetine sunar. Rosa'nın yeteneklerine büyük bir hayranlığı olan Leo, onun teorik çalışmasını kolaylaştırmak için elinden gelen her şeyi yapar.

Leo Jogiches, Rosa Luxemburg, Julian Marchlewski (1866-1925) ve Adolf Warski (1868-1937), 1894'te kurulan Polonya Krallığı Sosyal Demokrasisi ve 1900 yılından itibaren Polonya-Litvanya Krallığı Sosyal Demokrat Partisi'nin (SDK-PiL) kurucu merkez komitesi üyeleriydiler. Polonya o dönemde Rusya, Almanya, Avusturya-Macaristan İmparatorlukları boyundurukları altında üç parçaya bölünmüş bir ülkeydi. SDKPiL Polonya'nın Çarlığa bağlı bölümünde ve Çarlık sınırları içindeki Litvanya'da faaliyet gösteriyordu.

Jogiches 1893'den itibaren ilk Polonyalı sosyalist gazete *Sprawa Robotnicza*'nın (*İşçilerin Davası*) redaktörüdür ve dağıtımını koordine eder. Bu gazete İsviçre ve Paris'te basılmakta ve gizlice Polonya'ya sokulmaktadır.

Rosa Luxemburg 1898 yılından itibaren Alman vatandaşı olarak SPD'nin önemli kadroları arasında yer alır. 1899'da İsviçre vatandaşlığını alan Leo da 1900 yılından itibaren Alman işçi hareketi içinde tartışmasız bir örgütçüdür. Polonya Sosyal Demokrat Partisi'nin MK üyesi olarak Avrupa ve diğer ülkelerin işçi hareketiyle ilişki kurmak için sürekli yollardadır. Polonya solunu ve işçi sınıfı hareketini, diğer ülkelerin işçilerinin örgütlenme ve mücadele deneyimleri konusunda sürekli bilgilendirir. Onu tek ülkede tutmak mümkün değildir.

1905 Rus Devrimi patlak verdiğinde Leo, Varşova'da devrimci kitle eylemlerini yönetip yönlendiren en etkili kişidir. *“Yirmi yaşında bir genç olarak kendim yaşadım: ... Jogiches ile birlikte çalışmak bana, 1905 Devrimi'nde olduğu gibi, devrimci kitle politikasının ne anlama geldiğini ve devrimde partinin nasıl yönetildiğini gösterdi.”* (Karl Radek)

Leo Jogiches, devrimci faaliyetler içindeki ünlü ismiyle Tyszka, sadece partinin önünde duran somut politik çalışmalar ve atılacak adımlar konusunda değil, politik görevlerin hangi örgütlenme biçimlerini zorunlu kıldığı konularında da parti örgütçülerinin perspektiflerini genişletip önlerini açardı.

1950 yılının sonunda Polonyalı tarihçi

Feliks Tych'in Moskova'da bir arşivde ortaya çıkardığı binin üzerindeki mektubunun yoğun politik içerikte olması kimseyi şaşırtmamıştı.

Ölümünün ardından kaleme aldığı değerlendirmesinde Karl Radek Tyszka'nın örgütçü kimliği hakkında şunları yazmıştı: *“Leo Jogiches partinin güçlerini doğru kullanmakta ustaydı. Her gücün parti için nerede nasıl iyi şekilde kullanılabileceğini bilendi. Biz genç yazarlar için söylediği en ufak bir söz politik bir ders niteliğindeydi. O yazılan her satırın politik bir amaca hizmet etmesi gerektiği üzerinde titizlikle dururdu. Devrimci yazarlığın edebiyat olmadığını, tersine elinde kalemle bir mücadele olduğunu belirtti. Devrimci bir gazetenin makale ve notların toplandığı bir yer değil, farklı parçalarının, farklı kişiler tarafından oluşturulan, belli bir somut amaca hizmet eden bir mücadele organı olduğunu söylerdi.”*

İllegal çalışmanın gerekleri konusunda her zaman titiz davranır, kuralları ihlal edenleri affetmezdi. Bu titizliğinden dolayı yoldaşları arasında “kendini ev adresini bile bilmeyen kişi” olarak anılırdı.

Mart 1906'da yakalanır ve sekiz yıllık “zorunlu çalışmaya” mahkûm edilir. Ama Leo illegal faaliyet, ilişkiler ağı kurma ustasıdır. Cezaevi çalışanlarını etkileyerek, Şubat 1907'de Berlin'e kaçmayı başarır. Polonya Sosyal Demokrat Partisi (SDK-PiL) Merkez Komitesi üyesi olarak Rusya Sosyal Demokrat Partisi'nin 1907 Londra Kongresi'ne katılır. Lenin tarafından bazı yaklaşımlarından dolayı eleştirilse de, Jogiches ve Polonyalı yoldaşları Menşeviklere karşı Bolşeviklerin yanında yer alırlar.

Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht, Franz Mehring ile birlikte Leo 1914'ten itibaren artık Alman işçi hareketinin sol kanadının en önemli temsilcilerindendir. Yasadışı örgütlenmenin ustasıdır. Birinci Dünya Savaşı boyunca illegal bir politik yaşam sürdürür. 1915'te “Enternasyonal Grubu”nun aktif üyesidir. 1916'dan itibaren *Spartakus Briefe* (*Spartaküs Mektupları*) yayınlanırken, Mehring'in yanındadır. İllegal politik faaliyet ve örgütlenme deneyimi sayesinde, Almanya çapında, “Mektupların” yayılmasını sağlayacak hücre sistemine dayalı ciddi bir dağıtım ağı oluşturmuştur.

28 Ocak 1918'de savaşa karşı yüz binlerin katıldığı kitlesel işçi gösterisinin organizatörlerinden biridir. Gösteriye bir milyondan fazla işçi katılır. Bu eyleminden dolayı Leo Jogiches 23 Mart 1918'de Berlin'de tutuklanır ve hakkında “vatana ihanet”ten dava açılır. Tutukluluğu uzun sürmez. Sıcak devrim günlerinde, 9 Kasım'da, silahlı bir işçi-asker birliği tarafından tutuklu bulunduğu Berlin Moabit

zindanından kurtarılır.

YAKALANMASI İÇİN ÖDÜL KONULUR

11 Kasım'da Spartakist Grubu adını Spartakist Birlik olarak değiştirir. Örgütlenmeden sorumlu kişi Leo'dur. Onun inisiyatifıyla 15 Kasım'da Rote Soldatenbund (Kızıl Askeri Birlik) kurulur. KPD'nin Kuruluş Kongresi'nde merkez komitesi üyesi olarak görev alır. 1919 ayaklanmasından sonra 13 Ocak'ta yakalanır, fakat yine kaçmayı başarır.

Rosa ve Karl'ın katledilmelerinin ardından Leo fiili olarak partinin yönetiminden sorumludur. Rosa ve Karl'ın katledilmesi onu derinden sarsmıştır. Bu alçakça katliamın nasıl geliştiğini araştırdığı süreçte görenler, onun bir anda on yıl yaşlandığını söylerler.

İşçilerin Mart ayaklanması (1919) olarak anılan yeni başkaldırısının ardından Leo 10 Mart'ta yeniden tutuklanır. Berlin Moabit zindanına atılır. İnsanlık dışı her türlü ağır işkence uygulanır. Gardiyan Tamschick, hücrene götürürken, elindeki silahı Leo'nun ensesine dayar ve ateş eder. Bu aynı faşist katil daha sonra sendika yöneticisi Sült ve “Halk denizcileri” temsilcisi Dorrenbach'ı da aynı silahla katletmiştir. Bu alçakça cinayetlerinden dolayı cezalandırılmak bir yana, dönemin sosyal demokrat İçişleri Bakanı Severing tarafından polis komiseri olarak görevlendirilir, yani ödüllendirilir.

Lenin'e son mektuptan...

Her şeye ve her şeye rağmen!

İliç yoldaşa...

Sevgili yoldaş! Size ve tüm eski dostlara ve yoldaşlara selam! Bize ilettiğiniz selamlarınız için teşekkür ediyoruz. Selamlarınız K[arl] ve R[osa]'ya ulaşamadı. Ed[uard Fuchs]'ın dönüşünden iki gün önce ortak davamız için son görevlerini yerine getirdiler. Bu dramın dolaysız ve gerçek sorumluları, katiller, örgütleri ve asıl failler deşifre edildi, fakat Ebert-Scheidemann hükümetinin koruması altında ortalıkta serbestçe dolaşıyorlar. R[osa]'nın cesedi henüz “bulunmadı.”

Gayretlerimizi onlarca kez katlayarak bu saldırıya yanıt vereceğiz. Berlin gazetemiz dünden beri yeniden çıkmaya başladı. Partinin taşradaki örgütsel aygıtı saldırıdan etkilenmedi, Merkez çalışmaya devam ediyor, bir hafta içinde daha geniş ölçekte çalışacak. Çizgimizi sürdürüreceğiz- Her şeye ve her şeye rağmen!

Berlin olayları (felaket) “bir darbe” biçimini aldı. Biz buna dahil değildik ve

Jogiches'in yakın çalışma arkadaşlarından Zdzisław Leder'in 1929'da, Leo'nun ölümünün onuncu yılında, Sovyetler Birliği'nde hazırladığı geniş biyografi, “Luxemburgizm” tartışmaları gerekçesiyle o dönemde yayınlanamadı. Karl Radek'in Mart 1919'da, Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht ve Leo Jogiches üzerine kaleme aldığı hacimli makaleleri, üç büyük devrimci hakkında en önemli bilgileri kapsayan birer belge niteliğindedir. Kendi de Polonya kökenli olan Radek Leo'yu en iyi tanıyan kişilerden biriydi ve katledilmelerini önceleyen haftalarda ve aylarda onlarla yakın ilişki içinde olmuştu. Dönemin KPD önderleri arasında Leo'nun geçmiş politik yaşamını yakından bilen pek az kişi vardı.

Polonya işçi hareketinin bu devrimci neferinin mezarı Almanya topraklarındadır.

Karl Radek, gericiliğin en karanlık bir döneminde, Leo'nun Almanya işçi sınıfı hareketine bütün bir deneyimini sunduğunu, Spartakist Hafta'nın ardından parti örgütünü yeniden toparlamak için nasıl büyük bir enerji ve fedakarlıkla çabaladığını hatırlatır ve bu büyük devrimciyi her zaman büyük bir saygıyla anacaklarını söyler.

Bu unutulmaz devrimci, tüm benzerleri gibi, dünya devrimci hareketinin bilincinde ve mücadelesinde hep yaşayacaktır. Katledilişinin 100. yılında anısı önünde saygıyla eğiliyoruz.

gelecekte de böylesi bir karakterdeki “patlamaların” tekrarlanmasını engelleyeceğiz. Nesnel durum uygun, hareketimiz ve parti hızla büyüyor.

İnsanlarımıza, özellikle partinin başındakilerine ne kadar çok ihtiyaç olsa da, 14 Şubat'ta iki, en kötü ihtimalle de bir delegeyi Moskova'ya göndermeye karar verdik. Ulaşabilmeyi başarabilecekler mi, başka bir soru. Zaman çok az. Eğer mümkün ise (Moskova'da) planlanmış toplantının yaklaşık iki hafta ertelenmesi önerilir. (*Sözü edilen toplantı, Komünist Enternasyonal'in kuruluşuyla sonuçlanan konferanstır- çev.*)

(...)

TYSZKA
4 ŞUBAT 1919

(L. Jogiches: *Brief an V.I. Lenin, 4. Februar 1919, Die Weltpartei aus Moskau- Der Gründungskongress der Kommunistischen Internationale 1919, s. 20)*

TKİP VI. Kongresi toplandı!.. / 2

Sınıfa ka

IV

TÜRKİYE: DÜZEN SİYASETİ

a) Dinci-faşist iktidar bloku

- Türkiye halen belirsizliklerle dolu bir geçiş süreci içindedir. Son birkaç yılı belirleyen kararsız denge hali sürmektedir. Olayların nereye varacağını kestirmek bugün için kolay değildir. Bunu belirleyecek olan karmaşık bir dizi iç ve dış etken var. Birbirini besleyen ya da çelen ve çatışan bu etkenlerin sonuçta ortaya ne çıkaracağını zaman gösterecektir.

- AKP çatısı altında birleşmiş dinsel gericilik, 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında faşist MHP ile bir iktidar bloku oluşturdu. Türkiye'yi burjuvazi adına halen bu dinci-faşist güç koalisyonu yönetiyor. Ordusu, bürokrasisi, polisi, yargısı, istihbaratı, eğitim kurumları, diyaneti, medyası ve elbette cumhurbaşkanlığı, hükümeti ve meclisiyle tüm iktidar, Türkiye Cumhuriyeti devleti denilen o devasa aygıt, halen tümüyle bu güç koalisyonunun elinde, yönetiminde ve denetimindedir.

- Tayyip Erdoğan liderliğindeki dinci koalisyon hakim öge olsa da, gerçekte söz konusu olan dinci-faşist güçlerin birleşik iktidarıdır. Bu, 12 Eylül askeri faşist darbesinin resmi devlet ideolojisi katına yükselttiği "Türk-İslam sentezi"nin devlet iktidarında vücut bulmuş halidir. Amerikan emperyalizmi ve işbirlikçi büyük burjuvazi tarafından Türkiye'nin ilerici-devrimci hareketini ezmek ve toplumsal muhalefeti boğmak için gerçekleştirilen 12 Eylül askeri faşist darbesiyle önü açılan süreç sonuçta gelip buraya varmıştır.

- Fakat elinde tuttuğu muazzam güce ve hâlâ da sahip olduğu önemli kitle desteğine rağmen, bu güçler koalisyonu ve onun kurmaya çalıştığı yeni rejim, henüz oturmuşluktan ve dolayısıyla istikrardan yoksundur. Hassas ve kırılgan dengelere dayalıdır. Aradan geçen yıllara rağmen hâlâ da esneme yeteneği gösterememesi bunun bir göstergesidir.

- Dinci-faşist iktidar bir dizi temel önemde yapısal zaafı maluldür. Her şeyden önce bir heterojen güçler koalisyonudur ve bu yapı gelişmelere de bağlı olarak çatlamalara müsaittir. Öte yandan bugünkü konuma, açıkça ilan

Kapitalist ekonomiye ve dolayısıyla burjuva sınıf düzeninin sorunlarına kendi sınırları içinde çözümler bulmak, devrimci partinin sorunu değildir. Tersine devrimci partinin görevi, devrimci sınıf mücadelesini geliştirerek, bu ekonomiyi ve düzeni karakterize eden üretim ilişkilerini, bu ilişkilere dayanan sınıf egemenliği sistemini aşmaktır.

edilmiş amaç ve hedefler üzerinden ve meşru yollardan değil, fakat bin türlü hile, yalan, aldatmaca ve ikiyüzlülükle ulaşılmıştır. Bu ise oturtulmaya çalışılan yeni rejimi, bunun için zorunlu moral güç ve dayanaklardan yoksun bırakmaktadır. Uzun iktidar yılları boyunca yarattığı toplumsal çürüme ve kokuşmanın ayyuka çıkması bunu ayrıca zora sokmaktadır. Önü zamanında tümü tarafından açılmış olsa da bugün sermayenin farklı kesimlerinin ortak çıkar, tercih ve iradesini gereğince yansıtamaması dinci-faşist iktidarın bir başka zaaf alanıdır.

- Bu zaafiyet alanlarını kendi yönünden devlet krizi tamamlamaktadır. Bu öncelikle bir meşruiyet krizidir. Devlette tüm eski yapı ve dengeler altüst edilmiş, fakat yerine henüz istikrarlı bir yenisi kurulamamıştır. Devlet genel kabul gören bir otoriteye değil, neredeyse tümüyle

baskıya, yasaklara ve çıplak zora dayanmaktadır. İhtiyaç duyulan her durumda anayasal ve yasal çerçeve bir yana bırakılmakta, keyfiliğe ve kuralızsızlığa dayalı bir yönetim tarzı olağanlaşmaktadır. Resmi devlet aygıtları gayri-resmi paramiliter yapılar, toplumun lümpen tortusu gruplar ve mafya çeteleri ile iç içe geçmiştir. Sistemin kendi işleyişi içinde temel meşruiyet aracı olan seçimler güvenirliliğini, parlamento işlevini yitirmiştir. 15 Temmuz darbe girişiminin Fettullahçı çete tarafından önemli ölçüde ele geçirildiğini açığa çıkardığı düzen ordusu, bir zamanların sözde cumhuriyet bekçisi o anlı şanlı kurum, artık tarikatların ve cemaatlerin işgali altındadır. Bu şekilde dinsel gericiliğin ve tek adam diktasının bekçisidir. İktidarın yasa, ölçü ve kural tanımaz sopası olmaktan öte bir işlevi kalmamış düzen yargısı, itibarsız devlet

kurumları içinde denilebilir ki en itibarsız olanıdır. Diyanet kendi yönünden benzer bir çürümüşlüğü bir başka örneğidir.

- Dinci-faşist iktidarının büyük ölçüde kendi hedeflerine yönelik icraatlarıyla yarattığı tüm bu durumların ötesinde, sermaye düzeninin kendisi bugün ağır bir krizin pençesindedir. Ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel boyutlar taşıyan çok yönlü, çok boyutlu bir krizdir bu. Ve dinci-faşist iktidar, çözüm ve çıkış yeteneği bir yana, krizin etkilerini hafifletmekten bile acizdir. Toplumun önemli bir bölümü tarafından durumun sorumlusu olarak görülmekte, bu ise istikrarsız konumunu daha da zora sokmaktadır.

- Batılı emperyalistlerle uyum içinde büyük burjuvazinin tüm kesimleri AKP'nin önünü bizzat açmışlar ve uzun yıllar boyunca onu blok halinde desteklemişlerdi. Ardından AKP kendi özel

İŞÇİ SINIFI!

hedeflerine yönelip sorunlar yarattıkça, burjuvazinin bir kesimi batılı emperyalistlerle uyumlu biçimde onu sınırlandıracak başarısız arayışlara girmişti. Şimdi yeni bir durum var. Artık tüm kesimleriyle büyük burjuvazi yeniden blok halinde dinci-faşist iktidarı desteklemektedir. Ekonomik ve sosyal krizin alabildiğine ağırlaştığı günümüz koşullarında bu onlar payına bir tür zorunluluktur. Zira krizin etki ve sonuçlarına karşı işçi sınıfını ve emekçileri dizginlemekte bugün için daha uygun, işlevli ve olanaklı bir alternatiften yoksundurlar.

- Mevcut iktidar emekçi kitlelerin bir kesimini dinci-şoven ideolojiyle denetim altında tutmakta, mücadeleye açık öteki kesimlerini ise baskı, yasaklar ve kaba zorla dizginlemektedir. Bu, kriz koşullarında sermaye sınıfının bütünü için vazgeçilemez bir imkandır. Nitekim Tayyip Erdoğan da iktidarının bu yönünü gitgide daha çok öne çıkarmakta, büyük burjuvazinin ve emperyalist odakların desteğini buradan hareketle korumaya ve güçlendirmeye çalışmaktadır.

b) Dinci gericilik ve kurulu düzen

- Ağır toplumsal kriz koşullarında dinci-faşist iktidar kaçınılmaz olarak yıpranmaktadır. Meşruiyet sağlamakta önemli bir imkan olarak kullanageldiği seçmen desteği giderek erozyona uğramaktadır. Fakat patlak verecek güçlü bir halk hareketiyle yerinden edilmediği sürece, o bir iktidar gücü olarak kalmak kararlılığındadır. Bunun için iç savaş tehdidi de dahil her türlü gayri meşru yol ve yöntemi kullanmak niyetinde olduğunu şimdiden göstermiştir. Fakat düzen içi siyasal güç dengelerinde işler başka türlü seyreitse bile, en azından iktidar ortağı olarak kalacaktır. Emperyalist odakların ve onunla uyumlu büyük sermaye gruplarının manevraları konusunda yanılığa düşmek için bunu göz önünde bulundurmamak önemlidir.

- Düzen sınırlarını aşmayan şu veya bu gelişmenin etkisi altında ya da sonucu olarak Tayyip Erdoğan iktidarı biçimsel varlığını yitirse bile, uzun yıllar içinde yarattığı zemin esaslı yönünden kalacaktır. Düzenin uzun vadeli çıkarlarını zedeleyen aşırılıklarından bir ölçüde arındırılacak, sivrilikleri belli sınırlarda törpölene-

cek, keyfiliğin ve kuralsızlığın bugünkü biçimi sınırlandırılacak, özellikle eğitim gibi kapitalist ekonomi ve devlet düzeni için özel bir önem taşıyan alanlardaki çöküntü düzenin asli ihtiyaçlarına göre onarılmaya çalışılacak, ama yaratılan toplumsal-kültürel ve siyasal zemin esaslı yönünden korunacaktır.

- Emperyalist çevrelerin ve Tayyip Erdoğan'ın işleri götürme tarzından huzursuz sermaye gruplarının yıllardır alternatifi hep de AKP'nin kendi içinde aramaları, Gül-Babacan-Davutoğlu gibi halen dışlanmış eski AKP kurmayları üzerinden hesap yapmaları, başta CHP olmak üzere düzen muhalefeti bile bu doğrultuda yönlendirmeleri, tüm bunlar bunun bugünden göstergeleridir. Uzun yılların ve nihayet güncel ağır kriz koşullarının AKP'de yarattığı ve yaratacağı yıpranma, düzen siyaseti bünyesinde tam da bu türden bir alternatife zemin hazırladığı için, bu gerçekleri özellikle göz önünde bulundurmamak gerekir. Düzenin efendileri yıllardır potansiyel alternatifi hiç de düzen muhalefeti içinde değil fakat tam da AKP'nin kendi bünyesinde aramaktadırlar. Türkiye'nin kapitalist düzeni iktisadi-toplumsal ve siyasal bir güç olarak dinsel gericiliği dışlayarak işleri götürme olanağını artık yitirmiştir. Sorun dinsel gericiliği dışlamak değil fakat yalnızca dengelemek, yani belli sınırlar ve ölçüler içinde tutmaktır.

- Dinsel gericiliğin çatı partisi AKP, onun temsil ettiği zihniyet, ideoloji, kültür, bunların maskeleyiği toplumsal güçler, sınıfsal çıkarlar ve sermaye grupları, cemaat ve tarikatlardan vakıflar ve derneklere kadar bin türlü oluşum, örgüt ve kurum, günümüz Türkiye'sinin en katı gerçeklerinden ve mevcut kapitalist düzenin en temel yapıtaşlarından biridir. Dolayısıyla tüm bu yapı ve ilişkileriyle dinsel gericiliğe karşı mücadele, kurulu sermaye düzenine ve emperyalizme karşı mücadelenin ayrılmaz bir parçasıdır. Şimdiki özel konumu ve yönelimi ona karşı mücadeleye de ayrı bir anlam ve önem kazandırıyor olabilir. Fakat bundan hareketle onu kendi başına bir hedef haline getirmek, böylece dinsel gericiliğe karşı mücadeleyi emperyalizme ve sermaye düzenine karşı mücadeleden kopartmak, devrimci konum ve kimliği

yitirmek demektir.

V

TOPLUMSAL MUHALEFET

- Günümüz Türkiye'sinde sınıfsal konum ve duyarlılıkları temelden farklı iki ayrı toplumsal muhalefet alanı var. İlkini ara burjuva katmanlar, onun kültürel değerler ve yaşam tarzı konusunda hassas olan, bunu da laiklik ve cumhuriyet değerlerine bağlılık üzerinden ortaya koyan kesimleri oluşturuyor. İkincisini ise dizginsiz sömürü ve soygunun çok yönlü toplumsal acısını çeken ve henüz son derece dar sınırlar içinde de olsa tepkilerini her fırsatta eylemli olarak dışa vuran işçiler ve emekçiler tutuyor.

- İlk grubun tepkisi sınıfsal yönden son derece bilinçlidir ve bu nedenle de belirgin sınırlar içindedir. İlerici burjuva ara katmanlar kurulu düzenin kendisine değil, fakat onun dinsel gericiliğin bugünkü egemenliği koşullarında aldığı somut biçime karşıdır. Laiklik ve cumhuriyet değerlerine bağlılık bu katmanlar için temelde bir yaşam tarzı ve kültürel değerler sorunudur. Bu katmanların esasa ilişkin bir sınıfsal sorunu yoktur, sınıfsal konum ve çıkarları bu düzenle iyi kötü bağdaşmaktadır. Bu nedenledir ki onlar, onların temsilcisi durumundaki siyasal akımlar, laiklik, yaşam tarzı, aydınlanma ya da ilerici kültürel değerler mücadelesini temel toplumsal sorunlardan koparmaya çalışırlar. Kendi sınıfsal konumlarından bu mantıklı ve anlaşılır bir davranıştır. Söz konusu olan bilinçli bir burjuva sınıf tutumudur.

- Bu katmanlardan gelen muhalefeti Kemalist Cumhuriyet'in kazanımlarına dönüş üzerinden bir platforma ya da programa çevirme girişimlerinin nesnel bir karşılığı yoktur. Bu yaşanmış ve geride kalmış bir tarihsel dönemi diriltme boş hayalidir. Kemalist cumhuriyet burjuvazinin iktidar katna yükselmesinin siyasal bir biçimiydi. Burjuva gelişmenin önünü açtı, bu sayede burjuvazi zaman içinde toplum yaşamının tartışmasız egemen gücü haline geldi. Bu aynı gelişmenin bir tarihten itibaren kaçınılmaz bir biçimde karşısına çıkardığı toplumsal devrim tehlikesine karşı gösterdiği gerici direnç ise, aynı cumhuriyet evrimi içinde bugünkü

duruma getirdi. 12 Martlar ve 12 Eylüller toplumsal devrimi boğma girişimliydi, dolaysız sonuçları bugünkü dinci-faşist iktidarı ortaya çıkardı. Dolayısıyla doğmuş, gelişmiş, olgunlaşmış ve çoktan çürüyüp kokuşmuş burjuva cumhuriyeti bekleyen, sözde bir yeniden dirilme ya da başa dönüş değil, fakat toplumsal bir devrimle tümüyle aşılmadır. Cumhuriyetin kuruluş sürecinin ilerici mirasını yaşatmanın ve geleceğe taşımanın da bundan başka bir yolu yoktur.

- Dinci-faşist biçim içindeki sermaye diktatörlüğüne karşı toplumsal muhalefetin asıl alanını oluşturan işçi sınıfı ve emekçiler içinse halihazırda esas sorun, yaşam tarzı değil fakat çalışma ve yaşam koşullarıdır. Bu sınırlardaki bir hassasiyet ve mücadele, henüz sınıfsal bilinç ve yönelimden yoksundur. Fakat nesnel ve potansiyel açıdan, devrimci sınıf mücadelesini geliştirip güçlendirebilmenin gerçek alanı tam da burasıdır. Bu, temel sınıf ilişkilerine dayalı sınıflar mücadelesi alanıdır. Dolayısıyla dinsel gericiliğe karşı mücadelenin, sermaye düzeni ve emperyalizme karşı genel devrimci mücadele içinde anlamlandırılıp geliştirilebileceği biricik gerçek alandır.

- Topluma egemen çarpık kutuplaşmayı aşmak, mücadelenin gerçek sınıfsal-siyasal eksenini önplana çıkarmak devrimci tutumu, dinsel gericiliğe karşı mücadelenin özel alanlarını, özellikle de laiklik mücadelesini küçümsemek anlamına gelmemektedir. Bu sorun TKİP 30. Yıl Konferansı'nda "Dinsel gericiliğe karşı mücadelenin sorunları" başlığı altında tartışılmış, partimizin ilkesel ve politik yaklaşımları *Konferans Bildirgesi*'nde açıklıkla ortaya konulmuştur. Orada önemle vurgulandığı gibi; laiklik mücadelesi sınıfsal bir zemine oturtulmaz, sınıf ilişkileri ve çelişkileri, dolayısıyla sömürüye ve mülkiyet düzenine karşı mücadele üzerinden anlamlandırılmazsa eğer, burjuva düzenin sınırları aşılmamış, ilerici orta sınıf çizgisi sınırlarında kalınmış olur.

- Kürt sorunu, Alevi sorunu ve kadın sorunu, toplumsal, kültürel ve siyasal boyutları olan bu üç temel önemde sorun, dinci-faşist iktidar koşullarında daha da ağırlaşmış durumdadır. Kürt sorunun da tarihsel inkar ve imha çizgisine dö-

nülmüştür. Toplumsal-kültürel yaşamın hemen tüm alanlarında bağnaz Sünni ideolojisi ve kültürüne dayalı uygulamalar dayatıldığı için, durum Aleviler için hepten çekilmez hale gelmiştir. Kadın sorunu ise, bir yandan ağır baskı, sömürü, yaşam ve çalışma koşulları, öte yandan toplumsal yaşamın hemen tüm alanlarında kadınlara yönelik cinsel ayrımcılık, baskı, şiddet ve her türden aşağılama nedeniyle yeni boyutlar kazanmıştır.

- Neredeyse on yıl süren oyalayıcı aldatmacanın ardından Tayyip Erdoğan iktidarı geleneksel inkar ve imha çizgisine keskin bir dönüş yapmakla kalmadı, Kürt halkına yönelik baskı, terör ve katliamlarda yakın tarihin tüm dönemlerini geride bıraktı. Bunun özgürlük ve eşitlik arayışı içindeki Kürt halk kitleleri üzerindeki etkisi, derin bir hayal kırıklığı ve hâlâ da aşılamayan bir moral yıkım oldu. Aradan geçen birkaç yıla rağmen bunun hâlâ da aşılamamış olmasında, sözde “çözüm süreci” boyunca dayanaksız hayalleri ölçüsüzce körükleyen Kürt hareketinin dolaysız bir sorumluluğu var. Üstelik Kürt hareketi olup bitenlerin önem ve ağırlığının gerektirdiği bir muhasebe ve özeleştiriyeye de yönelmiş değildir. Bu özeleştiril muhasebenin yapılmamış olması, Kürt hareketinin yeni tercih ve yönelimlerini de belirsizlik içinde bırakmaktadır.

- Son yılların gelişmeleri sadece Türkiye’de değil tüm bölge ölçüsünde, emperyalist güç odaklarından ve kurulu düzenlerden çözüm beklemenin boşluğunu göstermiştir. Gerçek ve kalıcı çözümlerin yolu halkların birleşik gücü ve mücadelesinden geçmektedir. Devrimci teorinin ve devrimler tarihinin bu büyük dersi, bu kez tersinden, devrimden kopuş pratikleriyle doğrulanmıştır. Köklü bir muhasebe, özellikle İmralı sonrası dönemin politikalarıyla köklü bir hesaplaşma bu açıdan da bir zorunluluktur. Kürt sorununu temel toplumsal-siyasal sorunlardan, devrimci anti-emperyalist mücadeleden, dolayısıyla devrimden koparmak, dünün devrimci Kürt hareketini bugünün büyük açmazlarına düşürmüştür. Bu açmazlardan çıkış halkların birleşik devrimci mücadelesinden ve devrime dayalı çözümlerden geçmektedir.

- Başından itibaren AKP eksenli dinci iktidarın icraatlarına karşı belirgin bir duyarlılık gösteren, yıllar içinde etkili bazı kampanyalar ve kitle eylemleri ile ağırlığını duyuran ilerici Alevi hareketi, son yıllarda anlaşılması zor bir sessizliğe gömülmüş durumdadır. Oysa dinci-faşist iktidarın bu aynı dönemdeki icraatları, Aleviler için özellikle tahammül edilemez boyutlara ulaşmıştır. Söz konusu sessizliğin gerisinde kuşkusuz orta sınıf karakterli muhalefetin güçsüzlüğü, so-luksuzluğu ve tutarsızlığı var. Yine de bu-

günkü geri çekiliş yanıltıcı olmamalıdır. Dinci-faşist iktidarın toplumsal-kültürel yaşama yönelik Sünni İslam eksenli pervasızlıkları artarak sürüyor. Bunun özellikle Alevi emekçileri içinde büyük bir hoşnutsuzluğu mayaladığına kuşku yoktur. Sınıfsal-sosyal ezilmişliğin mezhepsel ezilmişlikle ağırlaşması, geçmişte olduğu gibi yeni dönemde de Alevi işçi ve emekçilerinin devrimci toplumsal mücadeleye katılımını kolaylaştıracaktır.

- Toplumsal yaşamın tüm alanlarında kadınlara yönelik sonu gelmeyen baskılar, ayrımcı politikalar ve uygulamalar, iktidarın boyun eğdiremediği ve dahası üzerine rahatça gidemediği bir kadın hareketini beslemektedir. Dünya ölçüsünde güç kazanan ve güçlü yankılar yaratan uluslararası kadın hareketi, Türkiye’deki kadın hareketini politik ve moral açıdan güçlendiren bir başka kaynaktır. Halen hareket üzerinde orta sınıf ağırlığı sürüyor olsa da, emekçi kadınların artan katılımı ‘90’lı yılların dar görüşlü feminist sınırlamalarını giderek aşındırmaktadır. Sınıf hareketindeki gelişmeler, fabrika eksenli ve kadın işçi ağırlıklı direnişlerin yaygınlaşması, hareketin daha sağlıklı bir zemine çekilmesini kolaylaştıracaktır. Partimiz bugünkü koşullarda kendi kadın çalışmasını sınıf çalışmasının temel bir boyutu olarak ele almayı sürdürecektir, ama öte yandan ilerici-demokratik kadın hareketini de her yolla destekleyecektir.

VI

KRİZ VE DEVRİMCİ SINIF ÇİZGİSİ

Türkiye halen ağır bir ekonomik-mali krizin pençesindedir. Krizin faturası her zamanki gibi işçi sınıfına ve emekçilere ödetilmektedir. Krizin şiddetlenmesine bağlı olarak ödetilen fatura daha da ağırlaşacaktır. Henüz anlamlı bir hareketliliğe yol açmamış olsa da emekçiler arasında buna karşı öfke ve tepki giderek büyümektedir. Olduğu kadarıyla hareketliliğin, direniş ve protestoların ağırlık merkezi her zamanki gibi işçi sınıfıdır. Günün acil görevi, bu hareketliliği en iyi biçimde değerlendirmek, yaratıcı ve inisiyatifli çabalarla geliştirip yaygınlaştırmaktır.

Partimizin kriz koşullarında izlenecek devrimci mücadele çizgisine ilişkin olarak geçmişte ortaya koyduğu bakış açısını irdeleyen TKİP VI. Kongresi, bu yaklaşımı tüm temel noktalar üzerinden

vurgulu bir biçimde yeniden onaylamakta ve aşağıdaki hususlara özellikle dikkat çekmektedir:

- Kapitalizmin ekonomik krizleri sistemin iflasının, tarihsel gelişmenin önünde bir engele dönüştüğünün bir itirafı ise eğer, devrimci partinin görevi, bu geçtiği her yol ve yöntemi kullanarak işçilerin ve emekçilerin bilincine yerleştirmek, kitleleri sistemin aşılması mücadelesine, toplumsal devrim mücadelesine çekmek olmalıdır.

- Burada sorun toplumsal devrim için koşulların olgunluğu sorunu değildir. Söz konusu olan, bizzat kapitalist ekonominin kendi gelişme seyri içinde sistemin temel çelişkisini en yakıcı ve yıkıcı biçimde gözler önüne sermesi olduğuna göre, devrimci partinin görevi, bu nesnel olguyu hareket noktası olarak almak, mücadele hattının stratejik çerçevesini buradan kurmak olmalıdır. Bu, krize karşı mücadeleyi partilere ya da hükümetlere, onların uyguladığı şu veya bu politikaya karşı muhalefete indirgeyen reformizm ile araya kesin ve kalın çizgiler çizmenin de en etkili yoludur.

- Kapitalist ekonomiye ve dolayısıyla burjuva sınıf düzeninin sorunlarına kendi sınırları içinde çözümler bulmak, devrimci partinin sorunu değildir. Tersine devrimci partinin görevi, devrimci sınıf mücadelesini geliştirerek, bu ekonomiyi ve düzeni karakterize eden üretim ilişkilerini, bu ilişkilere dayanan sınıf egemenliği sistemini aşmaktır. Dolayısıyla, devrimci sınıf mücadelesini geliştirmek ve devrimci sınıf mevzilerini çoğaltmak yoluyla, bunu başaracak koşullara zaman içerisinde ulaşmaktır. Devrimci sınıf partisi, düzenin krizleri ve dolayısıyla mevcut kriz karşısında ileri süreceği temel ve taktik istemlere de bu bakış açısıyla yaklaşır.

- Bu, devrim hedefine dayalı devrimci sınıf çizgisidir. Her durumda olduğu gibi kriz vesilesiyle de devrime dayalı stratejik çizgi ile taktik yaklaşımlar arasındaki devrimci uyum, temel önemdedir ve temel ayırım çizgisidir. Kriz koşullarında elbette güncel somut istemler ileri sürülecektir. Fakat bunların gerek formüle edilmiş tarzı ve gerekse bunlara dayalı mücadelenin esas amacı, devrimci stratejik çizgiyle uyumlu olmak, onu güçlendirmeye hizmet etmek durumundadır.

- Krize karşı mücadele adına gündeme getirilen tüm iktisadi ve mali politikalar, faturaları işçi sınıfına ve emekçilere

ödetilmesi amacına dayalıdır. Bunun karşısına “Krizin faturasını kapitalistler ödesin!” şiarıyla çıkmak, buna yönelik iktisadi ve sosyal istemler ileri sürmek gerekir.

- Krize karşı taktik istemlerin formülasyonunda gerçekçilik adı altında kapitalizmin mantığını gözetken her girişim reformizme kapıyı ardına kadar aralar. Devrimci partinin görevi kapitalizmin mantığını gözetmek değil, krize iflası açığa çıkmış bu mantığı tümünden felç etmektir. Devrimci partiyi kapitalizmin işleyiş yasaları değil, sınıfın ve emekçilerin hak ve istemlerinin tümüyle haklı ve meşru niteliği ilgilendirir. Bu haklılık ve meşruluk kapitalizmin mantığı ile bağdaşmadığı içindir ki, bu istemler üzerinden gelişecek her ciddi mücadele, kitlelerin eylemini ve dolayısıyla bilincini sistemin sınırlarının ötesine taşır. Kitlelere sistemin aşılması ve toplumsal devrim bilinci aşılar, devrimci süreci güçlendirir, devrimci güç ve mevzileri çoğaltır. Devrimci partinin izleyeceği taktik çizginin tüm amacı şaşmaz bir biçimde bu olmalıdır.

- Krize karşı devrimci bir mücadele perspektifi, ekonomik-sosyal istemlerin ötesinde siyasal bir kapsama da sahip olmak durumundadır. Bunun bir yanı burjuva sınıfı devletin baskı, tehdit ve terörüne karşı emekçilerin fiili direncini örgütlemek, öteki yanı bu direnci temel siyasal hak ve özgürlüklerin savunulmasına ve elde edilmesine dayalı bir mücadele platformu halinde somutlamaktır.

- Krizin ağırlaştığı bugünkü koşullarda gündemde yeni bir seçim var. Devrimcilerin görevi dikkatleri seçim sandığına değil sınıf ve kitle eylemine, fabrikalara ve işletmelere, sokaklara ve alanlara odaklamaktır. Krizin gündeme getirdiği saldırı dalgasına karşı işçilerin ve emekçilerin direnişini örgütlemektir. Bu öteki her şeyin tabi kılınacağı ana eksen olmalıdır. Bu çerçevede gündeme gelebilecek her gerçek kitle eyleminin etki ve kazanımı, kitlelerin birliğine, eğitimine, örgütlenmesine ve mücadele azmine katkısı, seçim sandığından elde edileceği umulan her türlü başarıdan çok daha üstün, anlamlı ve kalıcı olacaktır. Bu gerçeği anlayıp anlamamak, devrimcilik ile reformizm arasındaki derin ayırım çizgisini ortaya koyar.

VII

SINIF HAREKETİ

Partimiz şu temel önemde gerçeği hep vurgulaya gelmiştir: Bugünün Türkiye’inde devrim umudu ve yönelimi korunup geliştirilecekse eğer, bunun gerçekleşebileceği, ete kemiğe bürünebileceği biricik toplumsal zemin işçi sınıfıdır. İşçi sınıfı zemini, dinci gericiliğe karşı mücadelenin sermaye düzenine karşı

mücadele içinde anlamlandırılabilceği, devrimci siyasal mücadelenin sınıflar mücadelesi eksenine kavuşturulabileceği biricik gerçek ve tayin edici alandır. Dün olduğu gibi bugün de en hayati ve çözücü halka devrimci sınıf yönelimidir; devrimci bir sınıf hareketinin gelişimi için en azami bir çabaya yoğunlaşmaktır.

Bugünün Türkiye’inde devrimci bir programın ve stratejinin anlam bulabileceği, devrimciliğin tutunabileceği, kendini üretebileceği, güç yaratarak olayların gidişatını etkileme olanağı ve yeteneği kazanabileceği biricik alan işçi sınıfıdır. Ciddi sonuçlar yaratabilecek bir devrimci sınıf mücadelesi ancak buradan geliştirilebilir, devrimci sınıf mücadelesi zemini yalnızca buradan kazanılabilir. Bunun dışındaki tüm diğer yönelimler ve çabalar, yalnızca toplumun modern eğilimli ara burjuva katmanlarına, onların bu düzeyin temelleri ve temel kabulleriyle bağdaşabilen hassasiyetlerine götürür. Bundan reformizmin her biçimi çıkabilir, ama asla devrimcilik çıkmaz.

2015’te toplanan TKİP V. Kongresi, bu temel önemde gerçeklerden hareketle, “Devrimci Bir Sınıf Hareketi İçin İleri!” şiarını özel bir tercihle ve vurgulu biçimde öne çıkarmıştı.

Bu stratejik önemdeki hedefin gereklerine uygun olarak TKİP VI. Kongresi de kapsamlı çalışması içinde sınıf çalışmasının sorunlarına özel bir yer ayırdı. Sınıf hareketinin güncel durumu ile partinin sınıf çalışmasının çok yönlü sorunları enine boyuna tartışıldı, yakın dönem gelişmeleri ve deneyimleri gözden geçirildi, önemli saptamalar yapıldı, sonuçlar çıkarıldı ve elbette bir dizi pratik karar alındı.

Parti kongremizin konuya ilişkin değerlendirmeleri ile tartışma tutanaklarının yayınlanabilir bölümleri önümüzdeki günlerde ayrıca sunulacaktır. Burada biz daha çok bakış açısına ilişkin olup da güncel açıdan önem taşıyan bazı noktaları sıralamakla yetineceğiz.

Bunlardan ilk ikisi, TKİP 30. Yıl Konferansı’nın da özellikle üzerinde durduğu konulardır. Burada söz konusu olan, hiçbir biçimde partinin bakış açısı zaafiyeti değil, fakat işçi hareketinin geriliği ve çalışmada verim almanın güçlüğü koşullarında, yerelde kendini adeta kendiliğinden gösteren bazı zaaflı eğilimlere karşı temel önemde uyarılardır.

- Partinin sınıf çalışmasının esas muhtevası devrimci politik müdahaledir. Sınıfa gündelik olarak politik sorunlar ve gündemler üzerinden seslenmek, politik müdahaleye dayalı bir çalışma tarzı içinde olmaktır. Bu, iktisadi mücadelenin ve dolayısıyla sendikal çalışmanın küçümsemesi değil, fakat politik müdahale ekseninde, bu temel amaç ve kaygıya tabi bir biçimde ele alınması sorunudur. Parti

sınıf kitlelerine ulaşmayı kolaylaştıracak her türden somut sorunu, istemi, olanağı, aracı ve yöntemi yaratıcı bir biçimde değerlendirecek, somut durum ve ihtiyaçlara göre kullanacaktır. Ama sınıf hareketine müdahalesinin özü ve esasının, işçilerin devrimci politik bilincini, eylemini ve örgütlenmesini geliştirmek olduğunu da bir an bile unutmayacaktır. Öteki her şey bu bakış içinde anlamını bulmalı, bu ana eksene bağlı olarak ele alınmalı, öteki her şeyden bu amaç doğrultusunda yararlanılmalıdır.

- Partinin sınıf çalışması fabrika eksenli bir çalışmadır. Bu, partimizin en başından itibaren özel dikkat gösterdiği bir husustur. Parti sınıf çalışmasına yeni imkanlar ve kolaylıklar sağlayacak çok çeşitli araçlardan, yöntemlerden, müdahale biçimleri ve zeminlerinden en iyi biçimde yararlanmalıdır. Ama tüm bunların gelip bağlandığı ana eksen, şaşmaz biçimde partinin fabrika merkezli çalışması olmalıdır. Öte yandan fabrika eksenli çalışma, yerel örgütün güç ve olanaklarını saptanmış fabrikalara yönelik olarak sistemli bir biçimde seferber edebildiği bir durumda bir anlam taşır, ancak bu durumda gerçekten başarılı olabilir. Aksi durumda, fabrika içi sorunlara daralmak, böylece kısır ve sonuçsuz bir çalışma olarak yozlaşmak akıbetiyle yüz yüze kalabilir.

- Partimizin programında acil demokratik, sosyal ve iktisadi istemlere iki alt bölüm ayrılmıştır (VI. ve VII. Bölümler). Her iki bölümün sunuşunda amaç ilkesel bir çerçevede formüle edilmiştir: “Siyasal iktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesini stratejik devrimci görev sayan TKİP, bu temel hedefe sıkı sıkıya bağlı olarak, kitlelerin acil demokratik ve sosyal istemleri uğruna kararlılıkla mücadeleye eder. Proleter ve emekçi yığınları bu mücadele içinde etkilenecek, kendi

özdeneyimleri temelinde eğiterek devrim mücadelesine kazanmaya çalışır.”

Amaç hiç de koşullar oluştuğunda ya da gerektirdiğinde burjuvazi tarafından bir biçimde geri alınması kaçınılmaz olan “kırıntı”ları çoğaltmak değil, fakat bu istemler uğruna mücadele içinde işçilerin birliğini, bilincini, örgütlenmesini ve mücadeleye kapasitesini geliştirmek, böylece onları devrimci hedeflere hazırlamaktır. Bu, “kırıntı”ları mümkün mertebe koruyabilmenin de en iyi yoludur.

- Bu bakış açısı, “emeğin korunması” mücadelesi kapsamına giren TİS mücadeleleri için de yol göstericidir. Partimizin programı (VII. Bölüm) bu mücadelenin gerekliliğini ve önemini açıklıkla vurgulamakta, buna ilişkin talepler sıralamakta, fakat bu uğurdaki mücadeleyi de aynı şaşmaz devrimci amaca bağlamaktadır. İşçi sınıfının fiziki ve moral yozlaşmadan korunması mücadelesi, esas amacı yönünden, işçi sınıfının “kendi kurtuluşu uğruna verdiği mücadelede savaşma gücü ve yeteneğinin yükseltilmesi” uğruna bir mücadeledir. Bu, devrimci sınıf partisinin emeğin korunması uğruna mücadelesini, her türden ekonomist sapmadan ve reformist sendikacılıktan ayıran temel önemde ayırım çizgisidir.

- İşçi sınıfı halen sermaye, devlet, düzen siyaseti ve sendika bürokrasisinin çok yönlü ama birleşik kuşatması altındadır. Bu dörtlü güç odağının konumları ve rolleri farklı, fakat amaçları aynıdır: Kurulu düzen için tehlikeli olabilecek biricik toplumsal güç olarak işçi sınıfını sürekli biçimde denetim altında tutmak. Sendika bürokrasisi bu açıdan özellikle tehlikeli ve tahrip edicidir. Zira rolünü bizzat sınıf hareketi bünyesinde, onun adına hareket ediyormuş gibi görünerek, yani sinsi bir biçimde oynamaktadır.

- Sorunun esası hiç de iktisadi mücadelede işçilerin ucuza satışı, yani

dar manada sendikal ihanet değildir. Sorunun esası sermaye, devlet, düzen siyaseti ile uyum içinde oynanan politik roldür. Sınıf kitlelerinin düzen adına dizginlenmesi ve sürekli biçimde denetim altında tutulmasıdır. Faşist, gerici, dinci ya da reformist, sendika bürokrasisinin her kesimi bunu kendi politik konumu üzerinden yapmaktadır. Karşımızda sendikal bürokrasi şahsında gerçek siyasal güç odakları durmaktadır. Bu durumda sendika bürokrasisine karşı mücadele, aynı zamanda sınıf hareketi bünyesindeki dinci-faşist, gerici ya da reformist odaklara karşı mücadele olarak da anlaşılabilmelidir. Özellikle de şimdilerde, bugünkü dinci-faşist iktidar koşullarında.

- Dinci-faşist iktidar yıllardır sınıfı kuşatmaya ve çürütücü bir denetim altında tutmaya yönelik çok bilinçli bir çaba içindedir. Bu kuşatma ve sınıf hareketini içinden kötürümleştirme çabası başlıca üç koldan yürütülmektedir. Bunlardan ilki ve kolayca görünebileni, Hak-İş ve Türk-İş’in dinci-faşist iktidarın hizmetinde hareket etmesidir. İkincisi, izlenen partizanca istihdam politikasıdır. İktidar çok bilinçli ve sistemli bir çabayla, dinci-faşist ideolojiyle sersemletilmiş işçilerin alınması yoluyla fabrikalara, özellikle de önemli işkollarına ve büyük fabrikalara, adeta kitle tabanı yığınağı yapmaktadır. Ve nihayet üçüncüsü, ikincisinin de verimli kıldığı bir zeminde, fabrikalarda günden güne güç kazanan tarikat ve cemaat örgütlenmeleridir. Bu örgütlenmeler, işçi sınıfını tam da fabrikalar üzerinden denetim altına almanın en etkili yollarından biridir. Sınıf hareketinin devrimci gelişimini sağlamaya yönelik çalışma, bundan böyle bu gerçekleri daha özel bir biçimde hesaba katmak durumundadır.

- Sınıf hareketinin ‘60’lı yıllarda yaptığı patlamanın başlangıç evresinde, grev hakkının sermaye düzeninden söke söke

alınması vardır. O yılların ilk büyük kitlesel işçi eylemi olan Saraçhane Mitingi tam da bunun içindi. Türkiye işçi sınıfı hareketinde bir kilometre taşı olan Kavel direnişi, yasal açıdan tanınmayan grev hakkının fiilen kullanılmasıydı. Bu direnişten sonradır ki grev hakkı yasal olarak da nihayet kazanılmış oldu. Bu hak olmaksızın tümüyle işlevsiz kalan sendikal örgütlenme ve TİS hakkı böylece nihayet gerçek anlamını bulabildi. Ve bu tarihsel kazanımdan elli beş yıl sonra bugün, dinci-faşist iktidarın başı Tayyip Erdoğan, uluslararası ve yerli sermaye kodamanları önünde, bu ülkede grevi bitirdik, grev hakkını fiilen ortadan kaldırdık, diye övünabiliyor ve onlardan takdir bekliyor.

- Bundan çıkan iki önemli devrimci görev alanı var. Bunlardan ilki, sermaye diktatörünün bu küstahça açıklamasının işçi sınıfı hareketi için anlamını en geniş işçi kitlelerine her vesileyle anlatabilmektir. İkincisi, grev hakkını fiili grev çizgisi izleyerek korumak, fiilen gasp edilmek istenen fiilen savunmaktır. Bu ikincisi, grev hakkının savunulup korunması, Türkiye işçi sınıfı hareketi için bir tarihsel ve sınıfsal onur mücadelesi olarak ele alınmalı, geniş işçi yığınlarına da bu biçimde anlatılabilmelidir.

- Sınıf hareketinin yakın yılları içinde grev hakkının fiili direniş içinde kullanıldığı iki önemli örnek var önümüzde. Fabrika birimi düzeyinde sarsıcı Greif işgali ve sektörel düzeyde metal işçilerinin büyük yankılar yaratan eylemi. Partimizin adı ve emeği ile sıkı sıkıya bağlantılı bu iki büyük direnişin deneyimleri ve dersleri, işçi hareketi için bugün her zamankinden daha büyük bir önem taşımaktadır. Her iki direniş de, yalnızca hakların fiilen kullanılması, yani fiili-meşru mücadele yolunun tutulması bakımından değil, fakat aynı zamanda hain sendika bürokrasisinin hedef alınması ve aşılması bakımından da paha biçilmez deneyimler ve dersler sunmaktadır.

VIII

GENÇLİK HAREKETİ

- Gençlik hareketi yıllardır aşılamayan bir gerileme ve durgunluk içindedir. Bir zamanlar dinci-faşist iktidarın huzursuzluk kaynağı olan hareket, son birkaç yıldır en geri sınırlara çekilmiş, en dar zeminlere hapsolmuş durumdadır. Bu onun halihazırda kitlesel karakterini de yitirmiş olduğu anlamına gelmektedir. Dinci-faşist iktidar bu sonuca yılları bulan ısrarlı çabalarıyla ulaşmayı nihayet başardı.

- Gençlik hareketindeki gerileme gerçekte toplumsal muhalefetteki genel gerilemenin gençliğe yansması oldu. Bu süreç 7 Haziran (2015) seçimlerini izle-

yen baskı ve terör dalgasıyla hız kazandı. Ardından 20 Temmuz (2016) OHAL darbesi geldi. Bununla startı verilen yeni kapsamlı saldırı dalgası, genel toplumsal muhalefet kadar gençlik hareketini de en geri sınırlara itti. Sistemli siyasal ve idari baskılarla, siyaset yasakları, soruşturmalar ve cezalarla, gözaltılar ve tutuklamalarla sonuçta öğrenci hareketi sindirildi. Üniversiteler kitlesel uzaklaştırmalarla ilerici kadrolardan arındırılırken, tersinden kapsamlı bir gerici kadrolaşmanın önünün açılması da gençlik hareketinin gerilemesinin bir başka etkeni oldu.

- Fakat bu durum geçici olmaya mahkumdur. Dinci-faşist iktidar gençlik hareketini bugün için sindirmiş olabilir, ama onu uzun süreli olarak dizginlemeyi başaramayacaktır. Türkiye'nin derin tarihsel kökleri olan politik gençlik hareketi geleneğini kırmak mümkün değildir. Genç öğrenim yılı sonunda üniversitelerin bölünmesine karşı kendini bir anda kitlesel boyutlarda gösterebilen tepkiler bu açıdan rastlantı değildir.

- Partimiz bunu bilerek ve gözeterek gençlik içindeki çalışmasını sabırla ve inatla sürdürecektir. Bugünkü koşullarda ulaşılabilen en sınırlı ilişkileri bile en büyük titizlikle değerlendirecek, eğitip örgütleyecek, beklenmedik biçimde kendini gösterecek yeni bir hareketin önderlik sorumluluklarına hazırlayacaktır.

- Türkiye'nin toplumsal mücadele tarihine bütünü içinde bakıldığında, gençlik çalışmasının devrimci bir parti için taşıdığı özel önem kendiliğinden anlaşılır. Fakat partimiz için gençlik çalışması aynı zamanda sınıf eksenli çalışma için de çok özel bir önem taşımaktadır. Gençlik çalışması, özellikle de liseli gençlik çalışması, geçmiş kongrelerde genişçe gerekçelendirildiği gibi, partimiz için aynı zamanda sınıf çalışmasına bir ön hazırlıktır. Büyük bölümüyle yarının fabrika işçi adaylarını barındıran liseli gençlik ile hemen tümüyle sanayiye kalifiye işçi yetiştiren meslek liseleri ve meslek yüksek okulları için bu özellikle geçerlidir. Partimiz gençlik çalışmasına genel planda gereken önemi verecek, ama esas dikkatini yarının eğitilmiş genç sınıf yığınlarını oluşturacak bu alanlara verecektir.

IX

DEVİRİMCİ PARTİ

2017'de Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 100. yılını kutladık. Bu yıl Alman Devrimi'nin 100. yılını kutluyoruz. Biz komünistler için bu kutlamalar, bu devrimlerin deneyim ve derslerinden en iyi bir biçimde öğrenme amacına dayalıdır. İlki zaferle, ikincisi yenilgiyle sonuçlanmış bu iki büyük devrim, bizzat devrimci teoriye kaynaklık eden çok zengin deneyimlerdir.

yimler bıraktı geride. Devrimci partiye ilişkin ders bunların başında gelmektedir. Her iki devrim zıt yönlerden aynı gerçeği doğruladılar: Devrimin zaferinde devrimci partinin tayin edici önemi. İlki dünyayı sarsan büyük zaferi ve ikincisi, Almanya'dan da öte büyük yıkımlara yol açan yenilgisi üzerinden.

Ekim Devrimi'nde olanın ve Alman Kasım Devrimi'nde olmayanın parti değil fakat devrimci parti olduğu gerçeğinin özellikle altını çizmek gerekir. Devrimci bir çizgiye dayanan, kurulu düzen karşısında devrimci bir biçimde konumlanan, uzun yılların zorlu çabaları içinde sınıfla buluşan, büyük mücadelelerin zorlu sınavları içinde sınanan ve çelikleşen, kadrolarını bu mücadeleler içinde hazırlayan ve değerlerini buradan oluşturan gerçek devrimci bir parti. Bir devrim örgütü olarak parti! Devrimin partisi!

Partimizin devrimci temeller üzerinde inşa edilmesinde, devrimci örgüt sorunundaki açıklığın çok özel bir payı vardır. Bu konunun ilkesel ve politik önemi üzerinde her zaman önemle durduk ve pratik gerekleri konusunda tutarlı ve ısrarlı davranmaya çalıştık. Dünya çapında gericilikle belirlenen bir tarihsel dönemin son derece elverişsiz koşulları içinde hedeflediğimiz türden bir ihtilalci örgüt yaratmakta yeterince başarılı olamadık. Ama doğrultumuzu ve ısrarımızı hiçbir zaman yitirmedik.

Dünya ölçüsünde girmekte olduğumuz yeni tarihi evre, bu doğrultunun ve ısrarın güçlendirilerek korunmasını özellikle gerektirmektedir. Dile getirmiş bulunuyoruz; dünya ölçüsünde çalkantılı bir tarihi döneme giriyoruz. Burjuva demokrasisiyle ünlü batılı ülkelerde yeni döneme hazırlığın bir gereği olarak sistemli biçimde polis devletine geçiliyor. Türkiye gibi ülkelerde ise işlerin nerelece varmış bulunduğu gözler önündedir. Burjuva gericiliği deneyimi ve sınıf bilinciyle devrimcilerin çok çok ilerisindedir.

Bütün bu gerçeklerin ışığında TKİP VI. Kongresi, çalışmaları içinde devrimci örgüt ve devrimci kadro sorunlarına gereken önemi fazlasıyla vermiştir. Konu çok boyutlu olarak tartışılmış, parti örgütünün mevcut durumu irdelenmiş, gerekli sonuçlar çıkarılmış, gerekli kararlar alınmış, gerekli düzenlemelerin ilk adımları atılmıştır.

Burada bu kadarını söylemek yeterlidir.

X

SINIFA KARŞI SINIF!

Bugünün Türkiye'sinde devrimci siyasal mücadelenin en temel ihtiyacı, tüm toplumsal mücadele dinamiklerini sınıf-sal bir eksende birleştirebilmektir. 12 Ey-

lül yenilgisinden bu yana olmayan budur. Oysa başka bakımlardan ciddi zaafırlar taşıyan '60'lı ve '70'li yılların mücadelelerinin üstünlüğü her şeye rağmen buydu. Ezilen ve sömürülen yığınların farklı katman ve kesimleri, kendine özgü sorunlar ve istemlerle hareket etmekte, ama toplumsal hareketin bütünü işçi sınıfının ağırlık oluşturduğu bir eksen etrafında kendiliğinden kümelenmekteydi. Bu, bu hareketler içinde şekillenen ve birbirinden çok farklı konumlarda bulunan sol siyasal akımların devrime ve sosyalizme yönelik eğilimiyle de uyumlu bir olguydu.

Böyle bir eksenden yoksunluk, örneğin Kürt hareketini ciddi açmazlar ve zaafırlarla yüz yüze bırakmıştır. Öte yandan sorunun kendisi, burjuvazi tarafından, şovenizm zehiri şırınga edilerek toplumu nispeten kolayca yönetebilmenin ve sınıf eksenli bir sosyal mücadeleyi engelleyebilmenin önemli bir olanağı olarak kullanılabilmiştir. Aynı yoksunluk, mezhepsel ayrıcalıklara ve baskılara karşı laik-demokratik istemler ileri sürebilen ilerici Alevi hareketinin bir yerden sonra tıkanıp kısırlaşmasına yol açabilmiştir. Keza aynı yoksunluk, demokratik kadın hareketini de alabildiğine sınırlamakta, orta sınıf eksenli "laik" ya da "demokratik" cumhuriyet çizgilerine mahkum bırakmaktadır.

Bugünün Türkiye'sinde devrimci toplumsal mücadele bakımından en temel, en acil, en çözücü halka, devrimci bir sınıf ekseni yaratmak, geliştirmek ve güçlendirmektir. Bunu gerçeğe dönüştürebilmenin güçlü potansiyel olanakları kesinlikle vardır, tüm sorun özel yoğunlaşmalarla, inatçı ve ısrarlı çabalarla bunu bir gerçeklik haline getirebilmektir.

Tüm güç ve olanakların doğru bir çizgide ve yöntemli bir biçimde devrimci bir sınıf hareketinin geliştirilmesi acil hedefine yoğunlaştırılması ihtiyacı, güncel anlamını ve önemini burada bulmaktadır.

TKİP V. Kongresi bu bakış açısıyla ve bu aynı amaca yönelik olarak "Devrimci bir sınıf hareketi için ileri!" şiarını yükseltmişti. Bu şiar güncelliğini korumaktadır ve daha yıllarca da koruyacaktır.

TKİP VI. Kongresi ise şimdi bunu "Sınıfa karşı sınıf!" şiarıyla birleştirmekte, böylece aynı hedefi yeni bir vurguyla tamamlayıp pekiştirmektedir. Devrimci bir sınıf hareketi, işçi sınıfının sermayenin karşısına bağımsız devrimci politik güç olarak dikilmesi ölçüsünde olanaklı olabilecektir.

"Sınıfa karşı sınıf!" şiarı aynı zamanda bu görevin gereklerine de bir çağrıdır.

**Yaşasın Türkiye Komünist İşçi Partisi!
Yaşasın proletarya devrimi ve sosyalizm!**

**TKİP VI. KONGRESİ
ARALIK 2018**

Dünün bugünle 'rastlantısı' - II

Kerenski'nin 15 Temmuz'u

M. İlkan

Okur, toplumsal/sınıfsal öfke patlamalarının nasıl bir devlet terörü ile karşılaştığını; eylemin bir biçimde sona ermesinin ardından baskı ve zorbalığın devreye sokulduğunu, çok geçmeden gözaltı ve tutuklamaların başladığını, bununla beraber estirilen gerici rüzgarlarını içinde bulunduğumuz tarihsel dönemin örneklerinden bilecektir. 1917 Temmuz gösterilerinin ardından da Geçici Hükümet'in icraatı sözünü ettiğimiz bu örneklerin tarihteki bir 'rastlantısı'ydı.

GEÇİCİ HÜKÜMET GERİCİ SALDIRIYA BAŞLADI

Lenin'in bir Alman ajanı olduğu, 3-5 Temmuz gösterilerinin de Alman ajanları tarafından örgütlendiği yönünde komploya başlayan Geçici Hükümet, gösterilerin ardından Bolşeviklere yönelik karşı-devrimci saldırılara hız verdi.

Geçici Hükümet, 4 Temmuz günü, Petrograd Askeri Bölge Komutanı General Polovtsev'e, "Petrograd'ı silahlı kişilerden temizleme" emri verdi. Emirde "Aynı zamanda Kşesinska Konağı'nı işgal ederek düzensizliğe iştirak etmiş bulunan Bolşeviklerin tutuklanması ve bina'nın bunlardan temizlenerek askeri birliklerce işgal edilmesi" isteniyordu.

5 Temmuz gecesi *Pravda* gazetesinin basımevi ile *Trud (Emek)* gazetesi matbaası tahrip edildi. General Polovtsev tarafından gönderilen bir müfreze asker, *Pravda*'nın basımevinde çalışan işçi ve askerleri tutukladı.

Geçici Hükümet'e bağlı Petrograd dışındaki birliklerin gelmesiyle birlikte, kent merkezi adeta işgal edilmişti. Kentin çeşitli yerlerinde toplu tutuklamalar yapılıyor, binalar aranıyor ve tahrip ediliyordu. İşçi mahalleleri ile kent merkezinin irtibatı kesilmişti. Polis, asker ve Kazaklar kent merkezinde devriye atıyor, zırhlı araçlara el koyuyordu.

6 Temmuz'da, Temmuz gösterilerine katılan askeri birliklerin ve Bolşeviklerin kontrolündeki noktalar hükümet birliklerince ele geçirildi. Askeri örgütün ana üssü Kşesinskaya Malikanesi işgal edildi. Buradaki silahlara el konuldu. Parti belgelerini taşımaya çalışan yedi Bolşevik tutuklandı.

Yakın çalışma arkadaşı Tereçenko, İngiltere Büyükelçisi George Buchanan'ın bir kağıt parçasına yazılmış notunu henüz

savaş bakanı olan ve aynı gün cephedeki birlikleri ziyaretinden dönen Kerenski'ye ilettili. Buna göre, Temmuz gösterileri sırasında düzeni sağlayamayan Geçici Hükümet'e kızan Buchanan, Kerenski'ye şunları yapmasını "öneriyordu":

1. Kara ve deniz ordularında ölüm cezasını yeniden uygulamak,

2. Gösteriye katılan askerlerden kendilerini teşvik eden kıskırtıcıları ele vermelerini istemek.

3. Başkentteki tüm işçileri silahsızlandırmak.

4. Birlikleri itaatsizliğe, halkı düzeni bozmaya çağıran gazeteleri yasaklama hakkına sahip askeri bir sansür uygulamak.

5. Savaşta yaralanmış subayların komutası altında maluller arasından seçilmiş silahlı bir halk gücü oluşturmak.

6. Bu düzenlemelere uymayan Petrograd askeri bölgesindeki tüm alayları silahsızlandırarak çalışma taburlarına dönüştürmek.

Kerenski bu nota kayıtsız kalamazdı elbette. Acilen toplanan Bakanlar Kurulu, sabaha karşı saatlerde "tüm isyancı liderlerin adalet önüne çıkarılması", "isyana katılan alayların dağıtılması" ve "bu birliklerde yer alan personelin Savaş ve Denizcilik Bakanlarının uygun gördüğü şekilde dağıtılması" kararlarını aldı. Bol-

şevik gazetelerin kışlalara girmesi yasaklandı. Cephedeki birlikler içinde politik toplantı yapılması yasaklandı. Komutanlara savaş meydanından kaçan ya da kendi başına savaşanlar üzerine ateş açma yetkisi verildi. Savaş bölgelerinde işlenen askeri suçlar için ölüm cezası verilmesine olanak sağlandı ve bu cezayı vermesi için "askeri devrimci mahkemeler" kurulması yetkisi verildi. Bolşevik gazeteler *Pravda*, *Soldatskaya Pravda* ve *Golos Pravdi* kapatıldı. Bolşevik partinin birçok bölge ve fabrika komitesinin binası basıldı, aramalar yapıldı, binalar tahrip edildi. "Alman ajanı" olarak yaftalanan Bolşeviklerin yurt dışına kaçmalarının engellenmesi için ülkenin tüm çıkış kapıları tutuldu. Açık hava toplantıları geçici olarak yasaklandı. İşçilerin silahsızlandırılması için "tüm sivilin silah ve askeri mühimmatı hükümete teslim etmesi, karşı çıkanlar hakkında 'kamu malını çalmış' sayılarak adli soruşturma açılması" emredildi.

Aynı gün Geçici Hükümet adına Kerenski tarafından hazırlanan liste doğrultusunda tutuklamaların başlaması emri verildi. Geçici Hükümet'in hedefinde herkesten önce Lenin vardı elbette. Lenin hakkında da tutuklama kararı verildi. Bir bölük asker ve subay, karşı istihbarat büro başkanı Boris Nikitin komutasında Lenin'in en son yaşadığı yer olarak bili-

nen, en büyük kız kardeşi Anna Elizarova'nın evine baskın düzenledi. Yalnız Lenin o sırada evde değildi. Evdeki her eşya inceden inceye arandı.

8 Temmuz'da Kerenski'nin başbakan olmasının ardından, Temmuz gösterilerinin araştırılması ve "suçlular" hakkındaki iddianamelerin hazırlanması göreviyle, olağanüstü yetkilerle donatılmış bir Araştırma Komisyonu kuruldu.

9 Temmuz'da askerler Lteiny bölgesi Bolşevik karargahını bastı. Aynı günün akşamında, yüz askeri okul öğrencisi Kadet, dört kamyon ve bir zırhlı araçla Petrograd Bolşevik karargahına saldırdı. Karargahtaki üç Bolşevik tutuklandı, bulunan bir miktar paraya Kadetler tarafından el konuldu.

Takip eden günlerde Troçki, Kamanev, Lunaçarski, Karitonov, Kaustov, Bogdatiev ve Rahiya tutuklanarak hapse atıldı. Temmuz gösterileri sırasında İsveç'te bulunan Aleksandra Kollontay, "Alman ajanı" komplosunun ardından İsveç basını tarafından hedef gösterilmesi üzerine Petrograd'a dönmeye karar verdi. Kollontay İsveç-Fin sınırında tutuklandı.

Geçici Hükümet, birçoğu Bolşevik Askeri Örgüt üyesi olan yaklaşık iki yüz kişiyi Temmuz gösterilerini örgütlemekle suçladı ve haklarında tutuklama kararı verdi. Bunların çok azı dışındakiler tutuk-

lanarak hapisanelere gönderildi.

İki denizci olan Aleko Fedev ve Mihail Mihailov'in 14 Temmuz'da, *Proletarskoe delo*'da yayınlanan mektupları, karşı-devrimin estirdiği terörü özetliyordu:

"7 Temmuz sabah saat 9'da, Kronştad'daki birliğimize dönmeye hazırlanırken birden bir Kadet takımı tarafından yakalanarak Genelkurmay karargahına götürüldük... Caddelerden geçerken istihbaratçılar bizi yumrukluyordu ve öldürmeye kararlı görünüyordular. Saldıranlardan bazıları Alman ajanı olduğumuz gibi hakkımızda çirkin sözler söylediler... Deniz kuvvetleri binasının önünden geçerken, kapıdaki nöbetçi bile muhafızımıza bizi duvarın önüne dizip ateş etmek için yalvardı... Karargaha varır varmaz, tutuklu on kişiyi getiren bir başka konvoy daha geldi. Hepsini dövülmüştü ve yüzlerinden kanlar akıyordu."

KOL KOLA GİRDİLER: BOLŞEVİKLERİN ÖLÜM İLANI

Gösterilerin ardından, Petrograd'daki siyasal güçler Bolşevik karşıtlığında kol kola girdi. Merkezi Yürütme Organı İzvestiya'nın 6 Temmuz tarihli sayısında yer alan makalede gösteriler ve Bolşevikler hakkında şu ifadeler kullanıldı:

"Pravda'ya göre, 3-4 Temmuz gösterileri hedefine ulaşmıştır. [Gerçekte] Bolşevikler (gösterilerin resmi görevlileri) ve gösteriler neyi başardı? Onlar [gösteriler] dört yüz işçi, asker, denizci, kadın ve çocuğun ölümüne neden oldu... Özel apartmanları [ve] mağazaları harabeye çevirip yağmaladılar... Cephedeki kuvvetlerimizi zayıflatıldılar... Araya nifak (uyuşmazlık) sokarak devrimci kuvvetin temel kaynağı olan birleşik devrimci eylemin içine ayrılık soktular... 3-4 Temmuz sırasında, devrim korkunç bir darbe yedi... Eğer bu tüm devrimci dava için kader değilse, Bolşeviklerin bozucu taktikleri bundan sorumlu olacaktır."

"Rus sosyal demokrat hareketinin babası" olarak tanınan Georgi Plehanov, 9 Temmuz'da, Geçici Hükümet'in bir gün önce "Alman ajanı" komplosuna ilişkin yaptığı açıklama üzerine şunları söyledi: "Eğer hükümet buna inanmışsa, ayaklanmalar taktik bir akıl karışmasının pişmanlık duyulacak sonuçları olarak değerlendirilemez... Açıkçası karışıklıklar yabancı bir düşmanın Rusya'yı parçalamak için yaptığı planın tamamlayıcı parçasıdır. Bu nedenle, onları bastırmak Rusya'nın ulusal savunmasını tamamlayan bir parça olmalıdır." Bolşeviklerin ezilmesini isteyen Plehanov, "Devrim önünde kendisine engel olan her şeyi acilen, kesin ve acımasızca ezip geçmelidir" diye de ekledi.

13 Temmuz'da düzenlenen ve Kerenski'nin başbakan olduktan sonra Ta-

urida Sarayı'nda kürsüye ilk kez çıktığı Tüm Rusya Yürütme Komiteleri toplantısını 'zafer' havasına sokan Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler, Bolşeviklere yönelik baskı önlemlerini övgülere konu ediyorlardı.

Sağ Menşevik lider Fedor Dan, toplantıda yaptığı konuşmada "Kerenski'nin bizden istediği her şeyi yapmış bulunuyoruz. Geçici Hükümet'e destek vermekle kalmadık, hükümetin onun gücünden yararlanmasında ısrar ettik" dedi. Hemen ardından "Bolşeviklerin halka ve devrime karşı suç işlediğini" iddia eden Dan, "Lenin'in kaçışının 'kesinlikle hoş görülemez olduğunu', Bolşevik fraksiyonunun liderlerinin davranışının eleştirmeye başlanmasını ve haklarında dava açılan kişilerin Yürütme Komitesi'ndeki üyeliklerini askıya alınmasını" içeren karar önerdi. Öneri ezici bir çoğunlukla onaylandı. Bir Trudovik olan A. A. Bulat, toplantıda yaptığı konuşmada Lenin'i korkaklıkla suçladı.

Öte yandan, liberal ve muhafazakarlara "Bolşeviklerin maskesinin gecikmesizin tümüyle düşürülmesi" için Geçici Hükümet'e acele etme çağrısı yapıyordu. Bir Kadet yazar, Reç'in 7 Temmuz tarihli sayısındaki yazısında, "Bolşevikler umutsuz bir halde uzlaştı... Bolşevizm birden öldü... Bolşevizmin Almanya parasıyla şişirilmiş bir blöf olduğu ortaya çıktı" ifadelerini kullandı.

Bir Jivoye Slovo (Yaşayan Söz) yazarı da, 8 Temmuz'da, "Bolşevikler uzlaştılar, itibar yitirdiler ve ezildiler. Ondan da öte, Rus yaşamından kovuldular, öğretilerinin başarıya ulaşamayacağı kesinleşti ve bütün dünya önünde kendilerine ve ona inananlara zarar verdiler" diye yazdı.

GERİCİLİĞİN 'ZAFER' ŞOVU

Bolşeviklere yönelik saldırılarını sürdüren Geçici Hükümet, siyasal gericiliği de etkin bir araç olarak kullanmayı amaçlıyordu. 3-5 Temmuz günlerinde Geçici Hükümet'i savunarak göstericilerle girdikleri çatışmada ölen 7 Kazak asker için düzenlenen cenaze töreni, gösterilerin ardından Petrograd'da esen havayı anlatıyordu.

15 Temmuz gününü ölen Kazak askerleri anma günü olarak belirleyen Geçici Hükümet, bu günden önce siyasal etkisini arttırmak ve düzene destek kazanmak için cenaze törenini kullanmaya başladı. Petrograd Belediye Başkanı Grigoriy Şrayder, "devrime bağlı olan ve onun ruhuyla aşılanmış olan herkese" cenaze törenine katılma çağrısı yaptı. Merkez Yürütme Komitesi, kentteki tüm fabrikalarda 30'ar kişilik heyetler oluşturulmasını, bunların 'bayraksız ve pankartsız olarak' cenaze törenine katılmalarını emretti.

Cenaze töreninden önceki gün, Kazak

askerlerin cesetleri katedrale koyularak ziyarete açıldı. Askeri bir hava verilen cenaze düzeni, ziyaretçi akınına uğradı. Yaşanan yoğunluk nedeniyle, bir süre sonra yalnızca 'saygın davetliler' ziyarete kabul edildi. Bu 'saygın davetliler' arasında Bakanlar Kurulu üyeleri, Sovyet'in "sosyalist" liderleri, kent yönetimi görevlileri, şirket temsilcileri, Rusya'daki tüm Kazak kuvvetlerinden ve Petrograd'daki garnizondaki tüm birliklerden temsilciler, kentteki büyük fabrikalardan heyetler; ABD, Fransa ve İngiltere'nin de aralarında bulunduğu ülkelerden diplomatlar ve beraberindeki askeri üniformalı ateşeler bulunuyordu.

Cenaze gününün sabahında, Kerenski de katedrale geldi. Psikopos ve rahiplerin mihrabın önündeki platforma çıkmasıyla, binlerce kişinin katıldığı tören başladı. İlk olarak, "onur konukları" tabutların başına çelenkler bıraktı. Kazak heyeti "Görevlerini sadakatle yerine getiren ve Alman ajanlarının elinde can verenlere" yazılı bir çelenk bırakırken, Kadet lideri Fedor Rodıçev, Pavel Milyukov ve Vasili Maklakov üzerinde "Rusya'nın hainlere karşı verdikleri savaşta ölen sadık çocuklarına" yazılı, yeşil kurdelelerle süslenmiş büyük bir çelenk bıraktı.

Yaklaşık üç saat süren törenin ardından geçit töreni başladı. Tabutlar katedralden Bakanlar Kurulu üyelerinin omuzlarında çıkarıldı. Bu sırada askeri teamüller yerine getirildi. Kortej yola çıkmadan ileri atılan Kerenski, okurun günümüzden aşına olduğu bir konuşma yaptı:

"Yurttaşlar, nadir görülen, acı ve tarihsel bir anı paylaşıyoruz... Başkent sokaklarında anavatanımız, özgürlüğümüz ve Rus yurttaşının onurlu adı için ölen bu kahramanların önünde hepimiz eğilmeliyiz. Hükümet adına, size Rus devrimini bir felaket döneminden geçtiğini

söylemeliyim... Tarihinde hiç görülmediği kadar yıkıma yaklaşmıştır... Hepinizin önünde, anarşi ve düzensizliği körüklemeye girişimlerine, nereden geldiğine bakılmaksızın, acımasızca üzerine gidileceğini açıkça bildiriyorum... Ölenlerin cenazeleri önünde, size bizimle birlikte devlet ve özgürlüğü kurtarmak için çalışmaya yemin etmeniz için yalvarıyorum."

Konuşmasının ardından "Buna yemin ediyorum" diye bağırarak Kerenski'yi, havaya kalkan binlerce el ve "Yemin ediyoruz" nidası karşıladı. Kerenski arabasına kadar omuzlarda taşındı.

Askeri düzenle birlikte kent merkezinde yapılan yürüyüşün ardından cenaze töreni sona erdi. Törenin yarattığı geriçi hava ise karşı-devrimcilerde müthiş bir memnuniyet yaratmıştı. 15 Temmuz'da törene katılan işçi sayısı az olurken, 16 Temmuz günü Reç'te yazan bir yorumcu, törenin Petrograd'da yarattığı atmosferden memnuniyetini dile getirerek şunları söyledi: "3-5 Temmuz olayları aylardır biriken bütün pis kokuyu sokaklara dökmüş ve 'isyançı uşakların' ve 'sarhoş kölelerin' nereden çıktığını bütün dehşet ve iğrençliğiyle ortaya çıkardı." Rusya'nın "ulusal direniş" dönemine gireceğini savunan yorumcu, "Devrimin mantığı bu karanlık beş para etmez ayaktakımının kovulmasını sağladığı anda 15 Temmuz, sağlıklı bir çekirdeğin kendini göstermesine neden oldu" diye yazdı.

Kaynaklar

- 1) *Bolşevikler İktidara Geliyor (Petrograd'da 1917 Devrimi)*, Alexander Rabinowitch, Yordam Kitap
- 2) *Devrime Doğru (Petrograd Bolşevikleri ve 1917 Temmuz Ayaklanması)*, Alexander Rabinowitch, Yordam Kitap
- 3) *1917 Sovyet Devrimi-I*, Evrensel Basım Yayın
- 4) *Lenin*, Gerard Walter, Nisan Yayıncılık

Emperyalist metropollerde faşist yükseliş

Kapitalist sistemin çok yönlü krizinin dolaysız göstergelerinden biri, ırkçı-faşist akımların birçok ülkede belirgin bir yükseliş içinde olmalarıdır. Bu gelişme aynı zamanda kapitalist dünyanın krize tepki-sidir.

Sermayenin neo-liberal saldırı politikalarının 1980'lerden itibaren ağırlaşmaya başlaması ve '90'larda yeni bir ivme kazanması, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin yaşam koşullarını kötüleştirdi. Bu sürece siyasal gericiliğin tırmanması eşlik etti. 2008'de ABD'de patlak veren ve tüm dünyada sarsıcı etkiler yaratan ekonomik-mali kriz, sömürünün daha da ağırlaşması ve sosyal haklardan geriye kalanların gasp edilmesi sürecini daha da hızlandırdı.

2008'i izleyen yıllar krizin Avrupa'da da ağırlaştığı yıllar oldu. Sosyal yıkım programlarının acımasızca uygulandığı Yunanistan adeta enkaza döndü. İspanya, Portekiz, İzlanda ve İrlanda bu süreçten daha fazla etkilenen diğer ülkeler oldu. İtalya ve Fransa'nın yanı sıra Doğu Avrupa ülkeleri de bu dalgadan payını aldı. Bütün Avrupa'ya dayatılan sosyal yıkım programları kitlesel yoksullaşmaya yol açtı.

Tarihsel kazanımlarını hedef alan bu saldırılarla işçi sınıfı ve emekçi kitleler işsizliğin, yoksulluğun, sefaletin, açlığın, vahşi sömürünün, konutsuzluğun, sosyal ve kültürel yıkımın ve toplumsal çürümenin kucağına itildi. Servet sefalet kuttuplaşması alabildiğine derinleşti, sosyal eşitsizlikler ürkütücü boyutlar kazandı. Bu sürece, siyasal hak ve özgürlüklerin adım adım tırpanlanması, polis devle-

tinin tahkimatı, ayrımcılığın ve yabancı düşmanlığının gelişmesi eşlik etti.

Sermaye sınıfının krizden çıkmak için başvurduğu en etkili önlem, krizin faturasını işçi ve emekçilere yüklemektir. Bunu, krize eşlik etmesi kaçınılmaz olan sosyal mücadelelere karşı her türden gericiliğin, giderek de faşizmin adım adım kurumsallaşması takip eder. Nitekim 1990'lı yıllar ve 2000'li yılların başları ırkçı-faşist hareketin giderek siyaset sahnesinde kendini hissettirdiği bir dönemdir. 2008 krizinin Avrupa'da da şiddetlenmesi ise faşist hareketin gelişiminde bir dönemeç olmuştur.

Bugün faşist akımların yaşadığı gelişme, 1930'larda yükselen faşizmle benzerlikler üzerinden tartışılmaktadır.

KAPİTALİST "REFAH" VE "DEMOKRASİ" NİN MERKEZİNDE BÜYÜYEN TEHLİKE

İrkçı-faşist hareketin giderek güç kazanması, emperyalist metropollerdeki en önemli siyasal gelişmelerden biridir. Seçimler gibi klasik politik göstergeler, ilgili partilerin sahip oldukları aktif kitle desteği, ulaştıkları oy potansiyeli ve sokakları tutma çabaları bunun somut göstergeleridir.

İrkçı-faşist partilerin çoğu birçok ülkede hükümet ortağıdır, bazı ülkelerde ikinci-üçüncü parti konumundadır.

Almanya'da NPD bir yana bırakılırsa Almanya için Alternatif (AfD) ülkenin üçüncü büyük partisidir ve mecliste 94 koltuk sahibidir. **Avusturya'da** Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) yüzde 30'lara

ulaşan oy potansiyeliyle en güçlü partilerinden biridir. **Fransa'da** Front National (Ulusal Cephe) yüzde 28 dolayında oy oranıyla ülkenin en güçlü partisidir. **Hollanda'da** Hollanda Özgürlük Partisi son yıllarda oy oranını yüzde 30'lara çıkarmış bulunuyor. **İngiltere'de** ırkçı Bağımsızlık Partisi (UKİP) yüzde 13'ü bulan oy oranıyla ülkenin üçüncü partisidir.

Danimarka'da Danimarka Halk Partisi 30'u aşkın milletvekiline sahip ve meclisteki en büyük ikinci parti. **İtalya'da** ırkçı partilerden biri olan Lega Nord defalarca koalisyon ortağı olarak hükümetlerde aktif görev yaptı. **İsveç'te** ki İsveç Demokratları Partisi'nin oy oranı yaklaşık yüzde 20'ye ulaşmış ve meclisteki üçüncü büyük parti konumunu kazanmış bulunuyor. **Finlandiya'da** ırkçı faşist Hakiki Finler Partisi ülkenin dördüncü büyük partisidir. **Macaristan'da** faşist Jobbik yüzde 20'lere varan oy oranıyla parlamentonun ikinci büyük partisidir. **Yunanistan ve Bulgaristan'da** faşist akımlar hızlı bir yükseliş gösteriyor.

Faşist akımlar örgütlenmelerini ve çalışmalarını aynı zamanda kıta düzeyinde sürdürüyorlar ve uluslararası düzeyde işbirliğini geliştirip ortak platformlar kuruyorlar. 2012 yılında Danimarka'da yapılan ve on ülkeden faşist akımları bir araya getiren girişimin yanı sıra 2017 yılında Almanya için Alternatif'in (AfD) ev sahipliğinde Koblenz'de yapılan ve Avrupa'daki faşist akımları bir araya getiren konferans bunun güncel örnekleridir.

Avrupa ülkelerinde bu akımların önü açılmakta, örgütlenmekte ve desteklenmektedir. Buna rağmen zaman zaman burjuvazinin "hışmına" uğramaları, bu akımların kontrolsüz yönlerinin törpülenmesinden başka bir anlam taşımamaktadır. Tüm ikiyüzlü çabalara rağmen faşist akımların devlet aygıtından, istihbarat kurumlarından, polisten, ordudan, hükümetten ve düzen partilerinden cömertçe destekler aldığı bilinmektedir. Özetle burjuvazi bu akımları karşı devrimci bir alternatif olarak hazırlamaktadır.

KAPİTALİZMİN İFLASI: FAŞİZME VE MİLİTARİZME DÖNÜŞ

1930'lu yıllarda İtalya ve Almanya'da güç kazanan, Avrupa'yı da girdabına alarak insanlığa korkunç bir vahşet yaşatan faşizm, bugün yine aynı topraklarda, yani "medeniyet ve kültür"ün, "refah ve demokrasi"nin kalesi sayılan Avrupa'da bir kez daha bir tehlike haline gelmiştir. Bu tehlikeli yükseliş, kapitalizmin demokrasi, refah ve barışla bağdaşmadığını bir kez daha gözler önüne sermiştir. İki büyük savaşın ve faşizmin suçlusunu ve bunun utancını taşıyan kapitalist dünya, krizin karşısına bir kez daha faşizm, militarizm ve savaşlarla çıkmaktadır.

Kapitalizmin dolaysız bir ürünü olan faşizmin, 20. yüzyılda iktidara geldiği kapitalizmin merkezlerinde yeniden tehdit olarak insanlığın gündemine girmiş olması bir rastlantı değildir. Çünkü faşizm kapitalizmin öz çocuğudur. Max Horkheimer'in "kapitalizm hakkında konuşmayanlar faşizm hakkında sussunlar" sözleri, kapitalizmin faşizmle olan dolaysız ilişkisinin özlü bir anlatımdır. Bu gelişimin güncel nedenleri ise şudur:

"Kapitalist krizin yıkıcı etkileri altında hoşnutsuzluğu artan ve gelecek güven-sizliği büyüyen kitleler, devrimci bir çıkış alternatifinin geliştirilemediği koşullarda, umutsuzluğa kapılmakta ve kolayca faşist akımların tuzağına düşebilmektedirler. Bu, özellikle günümüz Avrupa'sında, halen en ciddi ve gelecek bakımından en tehlikeli siyasal olgulardan biridir. Sistemin yönetenleri, tüm ikiyüzlü söylemlerine rağmen, zeminini bizzat düzledikleri bu gelişmeye gerçekte çok yönlü bir imkan olarak bakmakta, nitekim daha bugünden ondan gereğince yararlanmaktadır. Bir yandan bu alandan gelen güncel basıncı baskıcı politika ve önlemlerini uygulamaya geçirmenin bir bahanesi olarak kullanmakta, öte yandan bu faşist akımları ağır kriz dönemleri için bir alternatif olarak yedekte tutmaktadır." (TKİP V. Kongresi, Aralık 2015)

Kapitalist bunalımın yol açtığı sosyal sorunlar yığınınca duyulan hoşnutsuzluk henüz düzene karşı devrimci bir alternatif dönüştürülemiyor. Böylece etkisini ters yönde göstererek faşist akımların güçlenmesinin koşullarını hazırlıyor. Burjuvazi bunalımın yıkıma uğrattığı toplumsal katmanları, kendi sisteminin yarattığı iktisadi, siyasal ve sosyal sorunlara düz-nin dışında sorumlu aramaya yönlendiriyor. Sınıf ve emekçi kitlelerin duydukları tepki ve çıkış arayışları dini, etnik, milliyetçi, ırkçı-şoven faktörlerle yörgülerek, yabancı düşmanlığı ve ayrımcılık kışkırtılarak, faşist hareketin yolu düzleniyor.

Dün olduğu gibi bugün de faşist ideolojinin kaynakları ve dayanak noktaları, istismar edip rezilce kullandığı sorunlar hemen hemen aynıdır. Bu akımlar kapitalizmin yıkıma sürüklediği toplumsal taban üzerinde yükselmektedir.

Kapitalizme, onun bunalımına ve yarattığı sorunlara karşı olduğu gibi faşist harekete karşı mücadele de, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin anti-kapitalist bir perspektifle siyasal sahneye devrimci bir kuvvet olarak çıkmasını zorunlu kılmaktadır. Faşist harekete karşı mücadele, kapitalizme karşı mücadelenin ayrılmaz bir parçası olarak ele alındığı, devrimci bir programa sahip bir devrimci işçi hareketinin önderliğine kavuştuğu bir durumda gerçek anlamını bulacak ve hedefine ulaşacaktır.

Emperyalistlerin “insani yardımı”

ABD emperyalizmi yeniden “insani yardım” kurgusu ile sahnede. Venezuela sınırında yardım konvoyu krizi sürerken, muhaliflerle güvenlik güçleri arasında çatışma çıkmıştı.

Büyük bir petrol rezervi olan Venezuela’nın en büyük petrol alıcısı ABD’dir. Takiben Hindistan ve Çin geliyor. Neredeyse tüm ihraç gelirini petrolden sağlayan Venezuela geçen seneden bu yana ABD’nin uyguladığı ağır yaptırımlar sonucu oldukça zor günler yaşıyor. Yoksulluk ve işsizlik had safhada. Amerikancı muhalefetle hükümet arasındaki en gergin tartışmalardan birini “insani kriz ve yardım” konusu oluşturuyor. Maduro haklı olarak “yardım” tartışmalarının ABD’nin işgal stratejisinin bir parçası olduğunu ve bu şova izin vermeyeceğini söylüyor. Sözde muhalefet ise 300 bin kişinin acil yardıma ihtiyacı olduğunu, 2 milyon kişinin de sağlık riski taşıdığını belirterek yardımların sınırdan geçirilmesinde ısrar ediyor, dünya kamuoyuna mazlumu oynuyor.

Yardım malzemelerinin sınırdan geçirilmesi durumunda Maduro kontrolü tümünden kaybetmiş görünecek. Girmesine izin vermediği müddetçe de sıkıntı içerisindeki halkı umursamadığı görüntüsü ile muhaliflerin ve emperyalistlerin eline koz verecek. Bir sonraki adımda emperyalist güçler “insani kriz”, “dik-tatör Maduro halkına zulmediyor” gibi söylemler ileri sürerek Venezuela’ya müdahalede bulunabilirler. ABD her gün tehditlerine devam ediyor, gerekli gördüğü takdirde sahnede doğrudan boy da gösterebilir.

Nitekim Rusya, ABD’nin Venezuela’ya askeri müdahalede bulunmak için hazırlık içerisinde olduğunu açıkladı. Pentagon’un bölgedeki askeri gücüne takviye yaptığını, orduyu ve özel birimlerini Porto Riko ve Kolombiya’ya gönderdiğini belirtti.

Sömürgeciliğin kanlı tarihçesinde çokça örnekleri bulunan bu tür askeri ve diplomatik müdahalelerin başını soğuk savaş döneminden itibaren ABD çekiyor. Darbeler, suikastlar, iç savaşın örgütlenmesi, ağır silahların temini, terör örgütlerini kurma ve finanse etme gibi oldukça geniş yelpazede rol oynayan ABD, Ortadoğu’da saplandığı bataklık sonrası şimdi de Venezuela’ya el atmış durumda. Hugo Chavez’e yapılmak iste-

ABD dünya üzerinde sarsılan hegemonyasını yeniden sağlama almak, yükselen yeni güç odakları olan Çin ve Rusya’nın etkisini kırmak ve en temel amacı olan dünyanın zengin enerji kaynaklarına sahip olmak için yine çok yönlü saldırganlık sergiliyor.

nenler Maduro’ya da yapılıyor. Bu sefer karşı devrim cephesinin eli daha güçlü. Ağır ambargo ile açlık üzerinden emekçi kitlelere boyun eğdirilmesi hedefleniyor. ABD’li yetkililer Kaddafi’nin linç edilmiş görüntülerini sosyal mecralarda paylaşarak tehditlerine devam ediyorlar.

Bu saldırganlık nedensiz değil. Latin Amerika ülkelerinde son dönemde Çin ve Rusya’nın etkisi arttı, ABD bu bölge üzerinde yeniden egemenliğini kurmak için adımlarını hızlandırıyor. Ve en büyük amacı da Venezuela’nın zengin kaynaklarına el koymaktır. Aynı şekilde Küba ve Nikaragua’nın da ABD’nin bir sonraki hedefi olduğu söyleniyor.

Doğu Avrupa ülkeleri, Afganistan, Irak, Suriye ve sayılabilecek birçok ülke ABD’nin işgal pratiğine sahne olmuştu. İnsan hakları bahanesi ile demokrasi konusunda oldukça gelişkin(!) olan ABD, başka ülkelere de insanlığın gelişimi için “demokrasi” götürme ya da “barış” sağlama yalanlarıyla saldırıyor. Güya “insani yardımlar ve müdahale” gerekçesiyle işgal ettiği topraklarda bugüne kadar milyonlarca insanın ölümüne neden oldu. 1980’lerde Afganistan’da Sovyetler Birliği güçlerine karşı savaşan mücahitler ABD tarafından finanse ediliyordu.

Mücahitlere yapılan yardımlar 5 milyar doları bulmuştu. O dönemde yeşil kuşak projesi çerçevesinde İslami ideolojiye dayalı birçok terör örgütü oluşturuldu, komşu devlet Pakistan ise nükleer silahlara sahip oldu.

11 Eylül 2001’de İkiz Kulelere yapılan saldırı sonucu ABD, cihatçı örgütleri öne sürerek teröre karşı küresel savaş başlattığını ilan etti, Ortadoğu’yu yeniden şekillendirmek için bilfiil işgale girişti. Vietnam savaşı sırasında Amerikan halkından darbe alan emperyalist iktidar, 11 Eylül saldırısı sonrasında savaş karşıtlığını dengelemiş, Amerikan halkının desteğini sağlamıştı. O dönem yükselen tepkilere ise Bush yönetiminin yanıtı, “Herkes kendi fikirlerini savunmakta özgürdür, ama bizim için bu fikirlerin hiçbir önemi yoktur” şeklinde olmuştu.

’90’lı yıllarda Yugoslavya’nın sancılı geçen dağılma süreci de ABD ve Avrupalı emperyalistlerin müdahalesiyle gerçekleşti ve ardından çok ağır bir savaşa dönüştü. Medya gücünü çok iyi ifade eden “CNN etkisi” sonucu, Bosna ve ardından Kosova’da “insani kriz” taraflı lanse edilmiş, yine Amerikan halkının desteği sağlanarak Balkan ülkelerine askeri müdahaleler gerçekleştirilmişti. Ukrayna kri-

zinde de NATO’nun müdahalesi vardı.

Yalnız ABD değil, diğer güç odaklarının da akbaba gibi üşüştükleri Ortadoğu’da ise yine yıllardır “insanlık adına yardım” denilerek, bölge kan gölüne çevrildi. Suriye’nin içler acısı durumu ortada. Yemen’de 4. yılını dolduran iç savaşta, ABD bir yandan Suudi Arabistan’a hava desteği verip silah satarken, bir yandan da Yemen halkına yardım yarışına girişti.

Emperyalizmin savaş ve saldırganlığı, “insani yardım” yalanı ile ülkelere müdahale etmesi sömürgeciliğin tarihine yeni sayfalar ekliyor. Emperyalistlerin müdahalelerinin gerisinde kendi ekonomik ve siyasi çıkarları vardır. ABD bir zamanlar SSCB’yi kuşatmak için sınır ülkelerinde her türlü kirli ve kanlı yolu deniyordu. Bugün dünya üzerinde sarsılan hegemonyasını yeniden sağlama almak, yükselen yeni güç odakları olan Çin ve Rusya’nın etkisini kırmak ve en temel amacı olan dünyanın zengin enerji kaynaklarına sahip olabilmek için yine çok yönlü saldırganlık sergiliyor. İki dünya savaşına sebep olan savaş kışkırtıcıları işçi sınıfı ve emekçi halkların mücadelesiyle durdurulmazlarsa eğer üçüncüyü çıkarmayı da sorun etmeyeceklerdir.

Kuralsız ve güvencesiz çalışma tüm dünyada

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), geçtiğimiz günlerde dünya çapında istihdam ve çalışma koşullarına ilişkin bir rapor yayınladı. Raporun en dikkat çeken verisi, neredeyse dünyanın tüm bölgelerinde ve tüm ülkelerde kuralsız ve güvencesiz çalışmanın yaygınlığı. Gericiliğin etkin olduğu Ortadoğu ve Arap ülkelerinde kadınların erkeklere göre daha güvencesiz ve işsiz olması, keza yoksulluğun derinliği ve yaygınlığı da öne çıkan bir diğer bilgi.

Rapora göre dünya genelinde 2018'de erkeklerin yüzde 75'i işgücüne katılırken, bu oran kadınlarda yüzde 48'de kaldı. Çalışan yaklaşık 3,5 milyar kişinin 5'te 3'ü erkek. Yetişkinlerin işgücüne katılım oranı da son 25 yıldır düşüştü. Dünya çapında, çalışmakta olan 3,3 milyar insanın çoğunluğu ekonomik güvenlik, eşit fırsatlar veya gelişimden yoksun durumda. 2018'de 360 milyon kişi ailesine katkı sağlamak için çalışırken, yaklaşık 1,1 milyar kişi de iş imkanları veya sosyal güvenlik imkanı olmadığı için kendi hesabına çalışıyordu. 2016'da yaklaşık 2 milyar kişi, yani çalışan nüfusun yüzde 61'i kayıt dışı çalışıyordu. Düşük ve orta gelirli ülkelerdeki çalışanların dörtte birinden çoğu aşırı veya orta derecede yoksulluk çekiyor. Yani günde 3,20 dolardan daha az kazanıyor.

Dünyada tahminen yaklaşık 172 milyon işsiz olduğunu kaydeden raporda, 2008 krizinin dünya çapındaki işsizliği yüzde 5'ten yüzde 5,6'ya çıkardığı, dolayısıyla eski işsizlik oranına dönüşün 9 yıl aldığı belirtildi. Her yıl işsiz sayısının 1 milyon artması öngörülüyor.

İşsizlik ve cinsiyet eşitsizliği her yerde ortak olsa da çalışanların haklara erişimi ülkeden ülkeye değişiklik gösteriyor. Birçok ülkenin işçi ve emekçileri için kayıtlı çalışma, sosyal güvenliğe erişim, iş güvencesi, toplu sözleşme gibi haklar ulaşılamaz durumda. Yeni üretim teknikleri, var olduğu kadarıyla bu hakları da yok etmenin vesilesi haline getiriliyor. Yani sıra herkese iş ve eşit işe eşit ücret de ulaşılamaz durumda. Özellikle gelişmiş ülkelerde gayri safi yurtiçi hasıla, geçmiş dönemlere göre daha düşük oranlarda artıyor. Ülkelerin çoğunda tarım dışı istihdamın yarısından çoğu kayıt dışı. Ayrıca, 2016'da 5-14 yaş arası 114 milyon çocuk çalışıyordu.

Raporun kıtalara ve bölgelere ayrılan kısmında, öne çıkan veriler şöyle:

Afrika'da işsizlik oranı yüzde 4,5 olsa da büyük çoğunluğu güvencesiz ve düşük ücretlerle çalışmak zorunda. Benzer bir durum Latin Amerika ve Karayipler, Asya ve Pasifik için de geçerli. Arap ülkelerinde kadın işsizliği yüzde 15,6 ile erkeklerin 3 katı. Genç işsizliği ise yetişkinlere göre 4 kat daha fazla. Öte yandan enflasyon karşısında korunan ücretlerdeki artış da 2008'de yüzde 2,4 iken geçen yıl yüzde 1,8'e düştü. Bu sayı ortalama olup yüzde 1'in altına düşen ülkeler de var. Afrika'da çalışan nüfusun yüzde 68'i ailesine katkı için veya kendi hesabına çalışıyor. Maaşlı çalışma oranı yalnızca yüzde 28. Kayıt dışı çalışma oranıysa yüzde 86 civarında. 2018'de çalışanların yüzde 32'si aşırı yoksulluk içinde, yüzde 22'si de orta derecede yoksulluk içindeydi. İkisi bir arada yaklaşık 250 milyon kişiye karşılık geliyor. Bu sayıya 2020'de yaklaşık 5 milyon kişi daha katılacak. 2018-20 yıllarında, çalışan nüfusun yılda yüzde 2,9 oranında artacağı, işgücüne girebilecek nüfusun ise yüzde 3 oranında artacağı kestiriliyor. Basitçe, artan nüfus çalışacak iş bulamayacak. Mısır ve Cezayir'de, ne eğitimde ne istihdamda olan genç kadın oranının yüzde 35 ve yüzde 32 olması da dikkat çekici.

Kuzey Amerika ülkesi Kanada'da işsizlik oranı geçtiğimiz yıl 1,2 milyon kişiyle yüzde 5,9 olurken, ABD'de yüzde 6,5 ile 3,9 milyon kişiydi. İşsizliğin 2020'ye dek az miktarda artış göstereceği düşünülüyor.

Latin Amerika ve Karayipler'de 2020'de işsizliğin ortalama yüzde 8'den yüzde 7,8'e düşeceği tahmin ediliyor.

Kıtada aşırı ve orta derecede yoksul çalışanların oranı 19,6 milyon ile yüzde 6,8 düzeyinde. Bu sayının yaklaşık yüzde 1 düşüş göstereceği tahmin ediliyor. Öte yandan bu ülkelerde ücretli çalışmak iyi çalışma koşulları anlamına gelmiyor. Ücretli çalışanların yüzde 20-30'u süreli sözleşmeli işçilerden oluşuyor. Bölgede kayıt dışı çalışan oranı da dünya ortalamasının üzerinde. Kimi işkollarında kayıt dışılık oranı Kosta Rika'da yüzde 22 civarında iken Bolivya, Ekvator ve Nikaragua gibi ülkelerde yüzde 90'lara çıkıyor.

Raporda **Arap ülkelerinden** Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) üyesi olanların 2017-20 arası işsizlik oranlarının 1,2 milyon kişi, yani yüzde 4 olarak kalacağı belirtiliyor. KİK üyesi olmayan ülkelerde işsizliğin 2017'de 2,9 milyon kişiden 2020'de 3,1 milyon kişiye çıkacağı düşünülüyor. KİK üyesi ülkelerde çalışan nüfusta bu yıllar içinde yaklaşık 100 bin kişinin aşırı ve orta derecede yoksul olduğu yer alırken, KİK üyesi olmayan ülkelerde bunun 2017'de 8,1 milyon kişiden 2020'de 8,7 kişiye çıkması bekleniyor. Bu oran da yaklaşık yüzde 33'e denk düşmekte. Kadının işsizliği de erkeklerin 3 katı.

Asya ve Pasifik bölgesinde yaklaşık yüzde 3 olan işsizlik oranı küresel ortalamasının altında. Aşırı yoksul sayısının 2020'de 90,9 milyona, orta derecede yoksul sayısının 291,1 milyon kişiye düşmesinin beklendiği bölgede tarım işkolunda çalışan sayısı da gitgide azalıyor. Dünyanın en çok kayıt dışı çalışılan ülkeleri bu bölgede ve çalışanların yaklaşık yüzde 70'i kayıt dışı ve güvencesiz çalışıyor. Güney Asya'da bu oran yüzde 90'a varıyor. Verilerin elde edilebildiği ülkelerde, ücretli çalışanların yüzde 40-60'ının

iş güvencesi, hatta yazılı bir iş sözleşmesi dahi bulunmuyor. Kimi ülkelerde işçilerin haftalık çalışma süresi 48 saati aşıyor.

İşsizliğin geçen yıl yüzde 7,6 olduğu **Kuzey, Güney ve Batı Avrupa'da** bunun 2020'de yüzde 7,1'e düşeceği bekleniyor. Ancak işsiz kalma sürelerinin uzunluğu dikkat çekiyor. Örneğin Fransa ve Almanya'da, 2017 yılında işsiz kalanların yüzde 40'ı 12 ay veya daha uzun bir süre boyunca iş aradı. Yunanistan'da bu oran yüzde 70'i aşabiliyor. Yani sıra, geçici süreli çalışma da artış gösteriyor. Örneğin geçici süreli sözleşmeli çalışanların oranı 2017 yılında İspanya'da tüm istihdamın yüzde 26,8'ini oluşturuyordu. Ancak bu ülkedeki süreli çalışanların yaklaşık yüzde 85'i kalıcı bir iş bulamadığı için böylesi bir işte çalışmakta. Bu oran ülkeden ülkeye değişiklik gösterebiliyor. Geçici işçilerin maaşı ise kalıcı çalışmaya göre daha düşük ve sosyal güvenceye kavuşma olanakları da kısıtlı. Bölge çalışanlarının yaklaşık yüzde 14'ü de kayıt dışı çalışıyor.

İşsizlik oranının yüzde 5 civarında olduğu **Doğu Avrupa, Orta ve Batı Asya'da** ülkelere göre ciddi farklar bulunuyor. Buna göre; Doğu Avrupa'da işsizlik 2017'de yüzde 5,7 iken 2020'de bu oran yüzde 4,8'e düşecek. Rusya için bu sayı yüzde 5,2 ile yüzde 4,4; Orta ve Batı Asya'da yüzde 8,1 ile yüzde 9, Türkiye için ise yüzde 10,8 ile yüzde 12,1 olarak ifade ediliyor. Aşırı ve orta derecede yoksul sayısının Doğu Avrupa'da, verili yıllarda 100 bin olarak kalacağı tahmin edilirken, Orta ve Batı Asya'da bu sayı 9,1 milyondan 8,5 milyona düşüyor.

Orta ve Batı Asya'da, çalışanların yüzde 64,2'sinin ücretli olduğu söylenirken kendi hesabına çalışanların oranı yüzde 23,3, ailesine katkı için çalışanların oranı ise yüzde 8,8. Öte yandan, kayıt dışı çalışanların oranı ortalama yüzde 43. Bu oran Tacikistan'da yüzde 70'in üzerine çıkıyor. Doğu Avrupa'da kayıt dışı çalışanların oranı yüzde 30'la Orta ve Batı Asya'ya göre düşük olsa da Avrupa ortalamasının üzerinde. Ayrıca her 5 çalışandan birinin sosyal güvencesi yok. Batı ve Orta Asya'da çalışanların yüzde 12,5'i aşırı veya orta derecede yoksulluk yaşarken, Doğu Avrupa ülkeleri Bulgaristan ve Macaristan'da çalışanların yoksulluk oranı yüzde 50'yi aşıyor.

Kadın hareketi ve 8 Mart

Dünya genelinde derinleşen krizle birlikte artan sömür, şiddet ve gerici- liğin hedefindeki kadınların daha fazla sokaklara çıktığı bir dönemden geçiyo-ruz. Arjantin, İspanya, İzlanda, ABD gibi ülkelerde kadınlar, gerek kadın kimliğine yönelik saldırılar gerekse sosyal talepler üzerinden, kitlesel olarak alanlara çıkıyorlar. Son üç yıldır çok sayıda ülke- de uluslararası kadın grevi örgütleniyor. Kadınlar, “özel alanda ev ve bakım işleri grevine, kamusal alanda hem işçi grevine hem de tüketici grevine ve bütün eğitsel düzeylerde öğrenci grevine” çağrılıyorlar.

Türkiye’de de feministler uluslararası “kadın grevi” çağrılarını şimdiye dek kokart takma, sosyal medyada görünür kılma, sokak eylemleri ve yürüyüşlerde dile getirme biçiminde sembolik yanıtlar verdiler.

Kadın platformları bu sene gerçekleş- tirdikleri “kadın buluşması” ile uluslara- rası kadın grevine daha örgütlü bir ha- zırlığa girseler de, bu üretim alanlarına yönelik bir çalışmayı öngörmüyor. Bunun öncelikli nedeni, bağımsız feministler ve sol siyasal partilerin kadınlarından oluşan kadın platformlarının dayandığı ideolojik-sınıfsal zeminin sınıf mücade- lesinden kopukluğudur. Böyle bir yöne- lim olsaydı, tartışma Türkiye işçi sınıfının mevcut tablosu, grev ve direniş örgüt- leyebilme kapasitesi ve baskıcı-yasakçı politikalarına karşı durma bilinci ve ör- gütlenme düzeyi gibi etkenler üzerinden yürütülebilirdi. Ancak ortada kategorik olarak, kadın sorununu sınıfsal nedenle- rinden kopararak ele alan, “kadın” kimli- ğini mücadelesinin merkezine koyan bir ideolojik platform var. Bu platform, sınıf mücadelesinin grev gibi aracını da sınıf bağlamından kopuk ele almakta, böylece içini boşaltmaktadır.

Dünya genelinde işçi hareketinin za- yıfılaması, özellikle SSCB’nin dağılmasın- dan sonra “yeni” ideolojik arayışların art- ması, sınıf mücadelesini bir yana bırakan post marksist yaklaşımların türemesini sağladı. Türkiye’de de özellikle 12 Eylül sonrasında bu “moda” yaygınlaştı. Kadın mücadelesi de toplumsal-sınıfsal içeri- ğinden kopartılarak, bağımsız bir kadın sorunu olarak karşımıza çıkartıldı. Ulus- lararası işçi hareketi ve sosyalizmin tari- hi ile sıkı sıkıya bağlantı olan 8 Mart’ın tarihsel mirasına ve sınıfsallığına yönelik

ciddi bir çarpıtma süreci işletildi. Bu ne- denle Türkiye’de uzun bir süre özellikle 8 Martlar nezdinde kendini gösteren bir ayrışma yaşandı.

Temelinde yukarıda vurguladığımız kadın sorununun kaynağına ve çözümüne dair ideolojik farklılıklar olan bu ayrış- mada, 8 Mart’ın tarihsel ve sınıfsal özü karartılmaya çalışılmıştır.

“Emekçi kadınlar” günü yerine “ka- dınlar” gününü öne süren kadın plat- formları, 1910 yılında Clara Zetkin’ in önerisiyle 2. Uluslararası Sosyalist Kadın- lar Konferansı’nda kabul edilen 8 Mart’ı değil, Birleşmiş Milletlerin 1975’te tam bir iç boşaltma hamlesi olarak ilan ettiği “Dünya Kadınlar Günü”nü sahiplenmiş- lerdir. Bu tutum, pratikte 8 Mart eylem- lerine erkek katılımına getirilen yasakçı tutumlarla sürdürülmüştü.

Türkiye’de “80 sonrası yükselen ikin- ci dalga feminizm ile birlikte kadın ha- reketi emek başlığını çokça tartışsa da, Türkiye’de kadın hareketinin gündemine emek başlığının girmesi Novamed grevi ile gerçekleşmiştir.” (Feryal Saygılıgil, **Bir Kadın Grevi**) Ancak bu ilgi yukarıda bah- settiğimiz ideolojik çerçevede olmakta, Novamed gibi kadın işçilerin başını çek- tiği bir işçi grevi, “kadın grevi” olarak kodlanmaktadır. Bu bilinçli bir tercihin ürünüdür. Zira 8 Mart’ın tarihçesi de dâ- hil geçmişte kadın işçilerin öncülüğünü yaptıkları tüm grevler, “kadın grevi” ola-

rak sınıf mücadelesinden koparılmaya çalışılmaktadır.

*

Son yıllarda AKP iktidarının tırman- dırdığı şiddete ve gericiliğe karşı artan tepkilerin bir sonucu olarak 25 Kasım ve 8 Mart gibi tarihsel günlerde kitlesel ka- dın yürüyüşleri yapılıyor. Haziran Direnişi ve Özgecan eylemlerindeki kadın kitle- selliğini saymazsak, Türkiye’de daha çok 25 Kasım ve 8 Martlar’da kadınların kitle- sel eylemleri gerçekleşmektedir. Ayrıca, istismar yasası örneğinde olduğu gibi, AKP’nin gerici politikalarına da çeşitli bi- çimlerde tepkiler verilebilmektedir. Tür- kiye’de de önemli bir mücadele dinamiği olarak kadın kitle eylemleri güçlenme potansiyeli taşımaktadır.

Bugün bu eylemleri örgütleyen kadın platformlarıdır ve yapılan kitlesel eylem ve yürüyüşlerde feminist söylemler öne çıkmaktadır. Bu platformlara yön veren- lerin çok kimlikli ve parçalı yapısı, kadın kitlelerinin önüne sosyal taleplerle bir- leşen bütünlüklü bir mücadele programı koymalarına engeldir. Ancak, dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye’de de önemli bir mücadele dinamiğini ifade eden bu eylemlerin, derinleşen krizle birlikte sosyal istemlerle birleşerek iler- lemesinin önü açıktır.

Tam da bu nedenle, bugün kendi özgün talepleriyle harekete geçen bu demokratik kadın hareketine kayıtsız

kalamayız. Politik bakışı “erkek egemen düzen” karşıtlığının ötesine geçemeyen feminist etki, bu eylemlerden uzak dur- manın bir gerekçesi olamaz. Bu hareketi daha ileriye taşımanın yolu, onu dar sı- nırlara mahkum etmeye çalışan feminist anlayışların etki alanını daraltmaktan, bu eylemlerde kendi devrimci taleplerimiz ve şiarlarımızla yer almaktan geçiyor. Do- layısıyla, “8 Mart” alanında, “kadın gre- vi”nin örgütleyicilerinin dar politik plat- formlarına takılmadan, emekçi kadınlara mücadele programımızı ve şiarlarımızı çeşitli araçlarla taşıma sorumluluğuyla hareket edecek, kitlesel kadın yürüyüşü- ne katılacağız.

Bir kitlesel eylem alanı olarak, özüne uygun kutlanan “8 Mart mitingleri” ol- duğu için değil, on binlerce kadının kendi taleplerini haykırmak için gittiği bir ey- lem alanı olduğu için, 8 Mart kitlesel ka- dın yürüyüşüne katılacağız. Tıpkı sendi- kal bürokrasinin görünürde örgütleyicisi olduğu ve bugünün anlamını boşalttığını bilerek katıldığımız kimi 1 Mayıs miting- leri gibi.

Diğer taraftan ülkemizde kitlesel ey- lemlerin çok yaygın olmadığı, eylem de- neyimlerinin az olduğu, kitlelerin en çok böylesi günlerde sokağa çıktığı unutul- mamalıdır. Bu takvimsel günler dışında da böyle bir hareketin ortaya çıkması du- rumunda tutumumuz aynı olacaktır.

İŞÇİ-EMEKÇİ KADIN KOMİSYONLARI

8 Mart'ın tarihsel mirası

8 Mart'ın tarihçesine bakıldığında, işçi sınıfının ve dönemin sosyalistlerinin önderlik ettiği bir mücadele birikimi görülür. Bu birikim işçi sınıfının bir parçası olarak kadın işçilerin öncülük ettiği önemli mücadelelere dayanmaktadır.

1834 yılında “fabrika kızları” olarak bilinen Amerika Massachussets’te bulunan Lowell pamuk fabrikasının kadın işçilerinin grevinden 1889’da Londra’da “Kibritçi kızlar grevi”ne taşınan, 1857’de ABD’nin New York kentinde dokuma işçisi kadınların insanca çalışma koşulları, 10 saatlik iş günü, eşit işe eşit ücret isteyen grevine dek gelen bir süreç başlar. 1909 yılında ise New York, Philadelphia ve Baltimore’da 600 gömlek fabrikasında çalışan, yüzde 80’i kadın olan 20 bin gömlek işçisi greve çıkar.

Böylesi bir mücadele birikimi üzerinden 1910 yılında Uluslararası Sosyalist Kadın Konferansı'nda Clara Zetkin kadınlar için uluslararası bir mücadele günü ilan edilmesini önerir. Bu çağrıya ilk kez 19 Mart 1911'de Avusturya, Danimarka, Almanya ve İsviçre'den yanıt verilir. İlk yıllarda belli bir tarih saptanmasa da her yıl ilkbaharda yapılan eylemlerde oy hakkı, eşit işe eşit ücret, 8 saatlik çalışma günü, doğum öncesi izin ve süt izni hakkı gibi talepler öne çıkar.

1911'in 25 Mart'ında ise Triangle Göklek Fabrikası'nda 129'u kadın, 146 tekstil işçisinin ölümüyle sonuçlanan bir yangın gerçekleşir. Genelde 8 Mart'ın

tarihçesi anlatılırken 129'u kadın işçinin öldüğü 1857 yılında yaşanan bir fabrika yangınından söz edilse de, bazı kaynaklar 1911'de gerçekleşen Triangle Gömlek Fabrikası'ndaki yangına işaret etmektedir.* Fabrika sahiplerinin iş çıkışı hırsızlığa karşı çantaları daha kolay kontrol edebilmeleri için asansör sayısını bire indirmeleri, izinsiz dışarı çıkmalarını önlemek için yangın merdivenlerine açılan kapıları kilitlemeleri nedeniyle, çıkan yangında 146 işçi kaçıp kurtulamaz. 5 Nisan'da 80 bin kişilik bir cenaze töreni düzenlenir. Yapılan yürüyüş protestolarla birleşir.

1912'nin Ocak ayında ise Massachusetts'te Lawrence tekstil işçile-

rinin başını çektiği “Ekmek ve Gül” grevi gerçekleşir. Grevin etkisi Washington Mill adlı yün şirketi işçilerine de ulaşır, onlar da iş bırakırlar. Çoğunluğu kadınlardan oluşan işçilerin grevine dönemin sosyalistlerinin öncülüğünde başlayan destek kampanyaları örgütlenir. Greve çıkan tüm işçilerin talepleri kabul edilir. 14 Mart’ta imzalanan anlaşma işçilerin farklı dillerden Enternasyonal marşını okumasıyla kutlanır.

1917'de ise Rusya'daki kadın işçilerin eylemleri Jülyen takvimine göre 23 Şubat'ta gerçekleşir. Bu Miladi takvime göre 8 Mart'a denk gelmektedir. Petrogradlı tekstil işçilerinin eylemi Ekim Devrimi'ne giden yolu da açmıştır.

8 Mart birinci ve ikinci emperyalist paylaşım savaşları döneminde bazı ülkelerde yasaklansa da, özellikle 1960'lı yılların sonunda çeşitli ülkelerde tekrar anılmaya başladı. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu ise, 16 Aralık 1977 tarihinde 8 Mart'ın "Dünya Kadınlar Günü" olarak anılmasını kabul ederek, bugünün sınıfsal ve tarihsel önemini silmek istedi.

Türkiye’de 8 Mart ilk kez 1921’de dönemin komünist kadınlarının düzenlediği toplantıda gündeme girse de, esas olarak 1975’te anılmaya başladı. 12 Eylül döneminde kesintiye uğrayan 8 Mart eylem ve etkinlikleri ‘90’lı yıllardan sonra devam etti.

Dünya genelinde işçi hareketinin zayıflaması ve SSCB'nin dağılması “yeni” ideolojik arayışları gündeme getirdi. <https://ranter.org> Post modern “düşünürler” sayesinde

sınıf kavramı ve sınıflar mücadelesi bir yana bırakıldı. Türkiye’de de bu akımın savurucu etkisiyle Marksizm ve ona ait kavramlar hedefe konuldu. 8 Mart’ın tarihsel mirası da bu saldırılardan payını aldı. 2000’li yılların ortalarından itibaren, temelinde kadın sorununun nedenleri ve çözümüne dair ideolojik farklılıklar olan bir ayrışma yaşandı.

8 Mart'ın tarihsel ve sınıfsal özü karartılmak istenerek “emekçi kadınlar” günü yerine “kadınlar günü”nü öne süren kadın platformları, 1910 yılında Clara Zetkin’in önerisiyle 2. Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı’nda kabul edilen 8 Mart’ı değil, Birleşmiş Milletler’in 1975’te bir iç boşaltma hamlesi olarak ilan ettiği “Dünya Kadınlar Günü”nü sahiplendiler. Çoğu reformist örgüt her ikisini de sahiplenerek orta yolu bulmaya çalışmış, neticede bu savrulmaya soldan destek vermiştir. Bu tutum, pratikte 8 Mart eylemlerine erkek katılımına getirilen yasakçı tutumlarla sürdürülmüştür.

Gelinen yerde ise sınıf mücadelesi-
nin önemli simgesel bir günü olarak 8
Mart'ın tarihçesi "uluslararası kadın gre-
vi" günü olarak yeniden yazılmaya, sınıf-
sal özünden ve geçmişinden kopartılma-
ya çalışılmaktadır. Ancak, geçmişten bu-
güne aktarılan kadın işçilerin giriştikleri
sınıfsal mücadele mirası ve bu mirasın
gelişiminde sosyalist mücadelenin etkisi
ne kadar uğraşılsa da asla yok edilemez.

* **Kaynak:** Petrol-İş Kadın Dergisi,
Sayı 45, Mayıs 2013

Komünist Enternasyonal'ın 100. yılı!..

**Proletarya devrimleri döneminin
Enternasyonali!**

